Б.ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 86 (11989)
1969 оной апрелиин 11, пятница

Сэн 2 мүнгэн

[Б]УЛТАДАА — [КОМ]МУНИС СУББОТНИГТО!

[А]прелиин 12-то — олониитын коммунис субботник! Энэ [...] коллектив бүхэн, ажалша хүн бүхэн субботнигто хабаа[...] түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын жасада хубитаяа [...] гайхамшагта үдэртэ бэлэдхэл бүхы орон доторнай, тэрэ [...] публикадашье, эдэбхитэйгээр, үргэн далайсатайгаар хэг[...] болон ажалай ехэ дэбжэлтэ үүсхээ.

[...] ажалшад энэ субботнигто хабаадахаар бэлэдхээ — хүдэл[...], интеллигенци болон алба хаагшад хаана, юу хэхэеэ [...]. Промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай [...] агууехэ үүсхэлэй ойдо бэлэдхэхэ үдэрнүүдые габшагай ажа[...] хараалһан түсэбөө, абаһан үялгаяа дүүргэхын түлөө тэм[...], мүн субботнигой үдэршье өөһэдынгөө үйлэдбэри дээрэ [...] хүдэлхэ гэжэ шиидэбэ. Тиихэдэ түрэл город болон хүдөө [...], гудамжануудаа болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэридэ [...] хабаадаха юм. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, апрелиин 12 — су[...]най, коммунис ажалай бүгэдэ ниитын һайндэр болохонь [...]

[...] үндэһэн юун гээшэб гэбэл, энэ үдэр, 1919 оной апре[...] Московско-Казанска түмэр замай депогой хүдэлмэришэд манай [...] коммунис субботник үнгэргэһэн бэлэй. Энэ үйлэ хэрэг [...] Ильич Ленинэй хэлэһээр, агууехэ үүсхэл, коммунизмын [...] эхин болоһон байгаа. Тэрэ үеын субботнигуудай гайхам[...] саашадаа олониитын социалис мүрысөөнэй дүлэ ба[...] ажахые эмхидхэн хүгжөөлгэдэ, ажалай бүтээсые хур[...] шэлүүлгэдэ, социалис журам бэхижүүлгэдэ сэгнэшэгүй [...] хүргэһэн байха. Тиигэжэ социалис мүрысөөн манай об[...], саашадань хүгжөөлгын түгэс хүсэн болоһон юм.

[...] үүсхэл гаргашадай коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ [...] эршэ зоригоор халижа байһан ёһо заншалые В. И. [...] 100 жэлэй ойдо зорюулагдажа, түсэбтэ табан жэлэй [...] урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай мү[...] байна. Энэ мүрысөөн политическэ, ажалай ехэ [...] байдал байгуулжа, шэнэ шэнэ эдэбхи үүсхэл дэлгэрүүл[...] Москва-Сортировочная депогой коллектив олонии[...] субботник эмхидхэжэ, түрүүшын коммунис субботнигой [...] гэһэн үүсхэл гаргаа. Түрүүшын ленинскэ суб[...] энэ коллективэй үүсхэл бүхы орон доторнай үргэн [...] хүртөөд, оломиллион совет ажалшадай шэнэ хүдэлөөн [...]

[...] коммунис субботник амжалта түгэсөөр үнгэржэ, совет [...] обществын зохёон байгуулхы хүсые, Эхэ орондоо, [...] коммунизмын хэрэгтэ совет арадай үнэн сэхэ байһые [...] үшөө нэгэ гайхамшагта үйлэ хэрэг болохонь дамжаггүй. [...] үе сагта коммунис ажалай заатагүй илаха тухай В. И. [...] манай үетэнэй үнэн сэхээр бэелүүлжэ байһанай, ком[...] материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэг[...] түйлажа, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе угтаха [...] ажалшадай хүсэл эрмэлзэлгые тодорхойлон харуулха юм.

[...]шэлэн, мүнөө республика доторнай «Бүгэдөөрэн — ком[...]то!», «Агууехэ үүсхэл уряална!», «Коммунис ёһоор ажал[...]най, эмхидэл гуримтай ба коммунизмын хэрэгтэ үнэн [...] гэршэ болог лэ!» гэһэн уряа зэдэлһээр.

[...] советскэ, ажахын, профсоюзай болон комсомолой организа[...] 12-ой үдэрые эмхитэйгээр, ажалай үрэ дүн ехэтэйгээр [...] найн бэлэдхэл түхеэрбэ. Аймаг, район бүхэндэ партийна, [...] комсомолой организацинуудай ба ажахын хүтэлбэрилхы хү[...] зүблөөнүүд үнгэржэ, субботник үнгэргэхэ асуудал то[...] түсэб баталагдаа. субботнигые хүтэлбэрилхэ шта[...] эмхидхэгдээд, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна. [...], «Теплоприбор» болон бусад завод, фабриканууд[...] Мухар-Шэбэрэй аймагуудай колхоз, совхозуудта субботни[...] гуримтайгаар үнгэргэлгэдэ һайнаар бэлэдхээ. Хэды хүн [...] гэжэ, тэдэниие эдэ хоолой, соёл культурын талаар хан[...] ажалайнь дүнгүүдые хайшан гэжэ гаргахаб гэхэ мэтэ [...] ажахынуудта түгэсөөр шиидхэгдэнхэй. Мүн ойлгуу[...] үргэнөөр ябуулагдажа, коммунис ажалай, социалис [...] шанар тухай, мүнөө үе сагта ажалай бүтээсые дээшэ[...] үйлэдбэриин ашаг үрые ехэ болгохын, экономическа [...] удха шанар тухай олониитэдэ ойлгуулхые орол[...] һайшаалтай.

[...] субботнигто бүхы совет хүнүүд ехэ багагүй хабаадаха. [...] ажалые коммунис ёһоор эмхидхэлгын, ажалай бүтээсые [...] шэнэ илалта түйлагдаха, шэнэ үүсхэл дэлгэрхэ, шэнэ үль[...] болохо, тиигээд саашанхи хүгжэлтэдэмнай, Коммунис пар[...] политикые бэелүүлхэдэмнай аша ехэтэй туһа нэмэри [...]. Энэ ушар хадаа парти арад хоёрой бата нэгэдэл, Ком[...] XXIII съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэ[...] Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай эрхим бэлэ[...] түлөө совет арадай амжалтатайгаар тэмсэжэ байһанай [...] мүн болохо.

[...] 12-то болохо олониитын коммунис субботнигто бултадаа [...]

[...]ЁР ҮДЭРЭЙ СЕМИНАР

[...] министерство, уп[...]ралгаануудай, хү[...] бусад организаци[...]нарай хоёр үдэ[...] КПСС-эй областной [...] дэ боложо дүүрэ[...].

[...] дээрэ КПСС-эй [...]риин (1968 оной) [...]үүд ба областной [...]зациин бэелүүлхэ [...] тухай, гүрэнэй ап[...]мэрине улам һай[...] партийна орга[...] бэелүүлхэ зорил[...], республикын үй[...]үүд ба тэдэниие [...]жөөхэ хараа бодол[...] партиин мүнөө үедэ [...] үзэл сурталай [...] гол шэглэлнүүд ту[...] шиидхэбэринүүдэй [...] ба шалгаха [...] хүдэлмэриин шу[...] байһан тухай асуу[...] элидхэлнүүд хэгдэһэн.

[...]нуудаар КПСС-эй [...] секретарь А. У. [...] республикын Министр[...] түрүүлэгшэ Н. Б. [...] КПСС-эй обкомой сек[...] И. Продайвода, А. А. [...] В. Бутуханов гэгшэд [...] хабаадагшадай үмэнэ [...] байна.

[...] байгуулжа байгаа [...] хүлин ёһо бэхи[...] асуудалаар КПСС[...] ралгаанай, худалдаа [...] финансын таһагые [...] Чернянов, партийна эхин организацинуудай үүргые улам дээшэлүүлхэ тушаа КПСС-эй XXIII съездэй табиһан зорилгонууд тухай КПСС-эй обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таһагые даагшын орлогшо **А. Н. Шишмарев** гэгшэд семинар дээрэ элидхэлнүүдые хэбэ. КПСС-эй обкомой лекторнүүдэй бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ **А. В. Тыхешкин** «Дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй бата нэгэдэлэй түлөө партиин бэелүүлдэг тэмсэл тухай» лекци уншаа.

Удаань партийна хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хөөрэлдөөн болобо. Энэ хөөрэлдөөндэ хабаадаһан Улаан-Үдын горгүйсэдкомой партийна эхин организациин секретарь **М. Т. Терещенко** партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилдэг дүршэл тухайгаа, Гүрэнэй банкын Буряадай конторын партийна эхин организациин секретарь **В. К. Тулусоев** ниитын эмхинүүдэй ажал ябуулгые яажа эмхидхэдэг тухайгаа хөөрэһэн байна. Бюрогой заседани, партийна суглаанда бэлэдхэл яажа хэдэг, тэдэниие үнгэргэдэг хүдэлмэри тухай, аппарадай хүдэлмэрине нарижуулан һайжаруулха талаар партийна организациин ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай республикын хэлхээ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлениин партийна эхин организациин секретарь **Л. А. Богданов**, республикын финансын министерствын партийна эхин организациин секретарь **А. А. Вязинский** анхарал татамаар хэлэжэ үгэһэн байна.

[С]УББОТНИГТО [ХАБА]АДАГШАДАЙ АНХАРАЛДА

[...]нарай коммунис субботнигые хүтэлбэрилхэ рес[...] штабай дэргэдэ хэблэлэй бүлэг эмхидхэг[...] Субботник тухай бүхы мэдээсэлнүүдые 67—81, [...] номернуудтай телефонуудаар түргэн дам[...] байгыт.

Л. И. БРЕЖНЕВТЭЙ УУЛЗАА

СССР-эй правительствын уряалаар, албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байһан РКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, Румыниин Социалис Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министр К. Мэнеску гэгшэтэй КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев уулзаба.

Нүхэд ёһоной орпон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ Советскэ Союз Румыниин Социалис Республика хоёрой хоорондохи хани холбоое, бүхы талын, аха дүүгэй харилсаае саашадань бэхижүүлхэ асуудалнууд, мүн социалис оронуудай нэгэдэлые бэхижүүлхэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэ. Уласхоорондын мүнөө үеын байдалай зарим асуудалнуудаар, тэрэ тоодо Европодо аюулгүй байдал хангаха асуудалнуудаар, һанал бодолоо мэдэлсэлгэ аша үрэ ехэтэйгээр үнгэрөө.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СРР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Т. Маринеску гэгшэд хөөрэлдөөнэй үедэ байлсаа.

А. Н. КОСЫГИН СРР-эй ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТРТЭЙ УУЛЗАБА

Советскэ правительствын уряалаар, албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерээд байһан Румыниин Социалис Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министр Корнелиу Мэнеску гэгшэтэй СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин апрелиин 9-дэ уулзаа. Румыниин Социалис Республикаһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Теодор Маринеску министртэй хамта байлсаа.

А. Н. Косыгин К. Мэнеску хоёрой хоорондын нүхэд ёһоной хөөрэлдөөнэй үедэ Советскэ Союз Румыниин Социалис Республика хоёрой хоорондохи бүхы талын харилсаае саашадань хүгжөөхэ, совет-румын хани барисаае хүгжөөхэ асуудалнуудаар һанал бодолоо мэдэлсээ. Эб найрамдалай ба социализмын түлөө тэмсэлшэ социалис харилсаа холбоото оронуудай нэгэдэл ба эмхидэлые бэхижүүлхэ зорилгонуудта ехэ анхарал хандуулагдаа.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко хөөрэлдөөндэ хабаадалсаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Түрүүшын коммунис субботнигуудай болоһоор 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, үйлэдбэридэхи ажал ябуулгадаа амжалта түйлаһанайнь, социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ үүсхэл гаргаһанайнь түлөө Москвагай түмэр замай Москва-Сортировочная гэжэ локомотивна депогой ажалдаа онсо шалгарһан хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1969 оной апрелиин 9-найнгаа Указаар СССР-эй орден болон медальнуудаар шагнаа.

Паровозуудай машинистнүүд байһан, түрүүшын коммунис субботнигто хабаадаһан Я. М. Кондратьев, Ф. И. Павлов, В. М. Сидельников, электровозой машинист А. А. Лебедев, депогой начальник Ю. В. Семюшкин гэгшэд **Ленинэй** орденоор шагнагдаа.

20 хүн Ажалай Улаан Тугай орденоор, 20 хүн — «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор, 12 хүн—«Ажалай шэн габьяагай түлөө» медаляар, 13 хүн —«Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар шагнагдаа.

МОСКВАГАЙ ТҮМЭР ЗАМАЙ МОСКВА-СОРТИРОВОЧНАЯ ГЭЖЭ ЛОКОМОТИВНА ДЕПО ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР ШАГНАГДАБА

Үйлэдбэри дээрэхи ажал ябуулгадаа, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ амжалта түйлаһанайнь түлөө түрүүшын коммунис субботнигуудай болоһоор 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Москвагай түмэр замай **Москва-Сортировочная гэжэ локомотивна депое** СССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Ленинэй орденоор** шагнаба.

(ТАСС).

АГУУЕХЭ ҮҮСХЭЛЭЙ МҮНХЭ ЖЭШЭЭ

Агууехэ үүсхэл гаргагдаһаар 50 жэл үнгэрбэ. Энэ гайхамшаг ойн баярта зорюулагдаһан суглаан Москвадахи Союзуудай байшангай Колонно зал соо апрелиин 9-дэ болоо. Москвагай промышленность, транспорт, барилга дээрэхи социалис мүрысөөнэй түрүүшүүл эндэ сутларба.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Б. Н. Пономарев, Н. М. Соломенцев гэгшэдэй президиумдэ ерэхэдэнь, сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа. Соведэй, партийна болон профсоюзай эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, министрнүүд, Москва-Сортировочная деподохи түрүүшын коммунис субботнигто хабаадагшад, үйлэдбэриин түрүүшүүл президиумдэ ерэжэ һуугаа.

МГСПС-эй түрүүлэгшэ Л. В. Петров суглаае нээгээд, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Гришиндэ үгэ үгэбэ.

В. В. Гришин коммунис субботнигой 50 жэлэй ойн баяртай дашарамдуулан, зал соо сугларһан хүнүүдые, ниислэлэй бүхы ажалшадые КПСС-эй Московско городской комитедэй, Московско Соведэй үмэнэһөө амаршалаад, ажалдаа ехэ амжалта түйлахыень хүсэбэ.

Москва-Сортировочная деподохи түрүүшын коммунис субботнигто хабаадаһан Я. М. Кондратьев, Москва-Сортировочная депогой суута машинист А. И. Жаринов, Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводой слесарь, коммунис ажалай ударник Зоя Кочергина, Главмосстройн «Мосстрой-1» гэжэ трестын оньһожоруулмал комплексно бригадын бригадир, Социалис Ажалай Герой В. А. Затворницкий гэгшэд заседани дээрэ мүн лэ үгэ хэлээ.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-да эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаба.

(ТАСС).

СУББОТНИК СРЕДАДА ЭХИЛЭЭ

НОРИЛЬСК. (ТАСС). Норильскын металлургическа комбинадта ойн баярай коммунис субботник апрелиин 9-дэ эхилбэ. Энэ предприяти дээрэхи ажал хүдэлмэриин таһалгаряагүй ябуулагдадаг тула горнягууд, металлургнууд, энергетигүүд, хэлхээ холбоошод, транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй олонхинь апрелиин 12-то ээлжээтэ халаандаа байха юм. Ойн баярай коммунис субботнигто хүн бүхэн хабаадаха дуратай. Тиимэһээ тэдэнэр ажалайнгаа үдэрэй дүүрэмсээр Норильскын рудник болон шахтануud соо, никель ба зэдэй заводуудта ажаллажа эхилээ. Жэшээлхэдэ, Б. В. Спировой халаанай электровозой машинистнүүд, тэдэндэ туһалагшад 6 час соо түмэр зам заһабарилха хүдэлмэришэд боложо, Байдарская станци шадархи урилуулагдаха ёһотой түмэр харгын участогта хүдэлөө.

ЯХАДАЙ ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ СЪЕЗД

Яхадай арадай ажахыда хүдэлдэг дээдэ ба дунда эрдэмтэй бүхы мэргэжэлтэдэй 56 процентнь эхэнэрнүүд болоно. Апрелиин 9-дэ дүүрэһэн Яхадай эхэнэрнүүдэй табадахи съезд дээрэ энэ тоо дурдагдаа.

Съезд дээрэ элидхэл хэһэн Яхадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. Я. Овчинникова В. И. Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойдо бэлдэхэ үедэ республикын эхэнэрнүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай хэлээ. Хойто хизаарай эхэнэрнүүд мүнөө республикын экономико болон соёл культурые хүгжөөлгэдэ, ниитын ажал ябуулгада эрэшүүлтэй адляар, эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Үйлэдбэриин олон тоото түрүүшүүл Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй, Ленинэй орденоор шагнагданхай. Бүхы республикын омогорходог нэрэнүүдэй дунда яхал эхэнэрнүүд—ан үсхэбэрилэгшэ Матрена Ивановна Аммосова, агроном Матрена Матвеевна Корнилова, ангуушан Анастасия Иннокентьевна Кривошапкина, оро үсхэбэрилэгшэ Дарья Семеновна Корякина, Яхадай университедэй профессор Татьяна Ивановна Крылова болон бусад оролсоно. Партиин райкомой секретариин, райгүйсэдкомой түрүүлэгшын, колхозой, промышленна предприятиин, совхозой хүтэлбэрилэгшын тушаалда эхэнэрнүүд хүдэлнэ.

„КОСМОС-278" НИИДХҮ ҮЛЭГДЭЭ

«Космос-278» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1969 оной апрелиин 9-дэ Советскэ Союзһаа дэгдээгдэ.

(ТАСС).

50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

АПРЕЛИИН 12-то ОЛОНИИТЫН КОММУНИС СУББОТНИК

ХҮН БҮХЭН ХУБИТАЯА ОРУУЛХА

ХОРИ. **(Телефоноор абтаба).** Апрелиин 12-ой субботын үдэр — коммунис ажалай ехэ һайндэр, габшагай хүдэлмэриин соло татаха үдэр болохоор зар тунхаг сууряатан дэлгэрээд байна. Энэ үдэр хэхэ бүтээхэ хүдэлмэри, тэрэнэй хэмжээн түгэс тодорхойлогдоо, гүйсэд бэлэдхэл хэгдээ гээшэ. Хүн зонойшье эдэбхи эрмэлзэл хэзээ хэзээнэйхиһээ хурса соробхилтой. Энэ үдэр үйлэдбэри дээрэ сэхэ гаража хүдэлөөгүй хүн гэжэ аймаг соо байхагүй. «Булта—коммунис субботнигто!» гэһэн уряа доро ажаллаха.

Субботнигто гараһан хүнүүд гол түлэб наг шэбхэ гаргалга дээрэ, сабшалан сэбэрлэлгэ дээрэ, ханаабай болон хаалта боолтын заһабари дээрэ, барилга дээрэ хүдэлхэ. Коммунис субботнигто хабаадагшад энэ үдэр олоһон салингаа табан жэлэй жасада оруулхаар шиидэнхэй.

Аймагай эмхи зургаануудай, албан газарнуудай хүдэлмэрилэгшэд, пионер болон һурагшад энэ үдэр бүгэдөөрэн совхозуудта ошожо, тэндэ хүдэлхэ байна. Жэшээнь, Анаагай совхоздо 23 эмхи зургаануудай алба хаагшад гараха юм. Һургуулинуудай ахалагша классуудай һурагшад субботодо хэшээлэй һүүлээр түмэр түдэгэ суглуулха, харин үглөөдэрынь бултаараа сабшалан дээрэ гаража, буртагһаань, шулуу шохойһоонь сэбэрлэхээр бэеэ зэһэнхэй.

В. ГУМПЫЛОВ,
КПСС-эй райкомой секретарь.

ОЛООРОО ХАБААДАЛСАХАНЬ

Ерэхэ суббото, воскресениин үдэрнүүдтэ Ахын аймагай ажалшад пролетариадай агуу вождь В. И. Ленинэй анха үүсхэн эмхидхэһэн коммунис субботнигто эдэбхитэйгээр хабаадахаяа бэлдэжэ байнхай. Аймагай түб Орлигто субботнигые хүтэлбэрилхэ штаб бии. Орлик тосхоной эмхи зургаануудай ажалшад дунда һургуулида гурба мянган кубометр түлеэ бэлдэхэ түсэбтэй.

Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд сабшалангайнгаа газарые модо шулуунһаань сэбэрлэхэ, тэндэ наг шэбхэ гаргаха. 150—170 хүнэй һууха һууритай шэнэ клубай барилгада олон хүн хабаадуулагдахаар хараалагдана.

В. ГАЛСАНОВ

Кабанскын аймагай үдэрнүүд Улаан-Үдэдэ

БАЛТА, ХАДУУРАЙ БАТА НЭГЭДЭЛ

Эдэ үдэрнүүдтэ ниислэл хотодомнай үнгэржэ байгаа Кабанскын аймагай үдэрнүүд В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойе угтуулан, агуусхэ хэрэгэйнь манай Буряадта үнэн дээрээ, бодотоор бэелжэ байһые харуулна, хүдэлмэришэн анги, хүдөөгэй таряашадай, хото хүдөө хоёрой хани харилсаанай улам бата, улам дүтэ боложо байһые гэршэлнэ.

Эгээл иимэ гүнзэгы удхатай хөөрэлдөөн үсэгэлдэр Кабанскын аймагай ажалшадай түлөөлэгшэдэй Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой партийна, советскэ органуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзахадань болоһон байна.

Кабанскын аймагай үдэрнүүдые Улаан-Үдэдэ үнгэргэхэ тухай КПСС-эй Буряадай обкомой тогтоолой гараад байхада Байгал шадархи нютагуудай ажалшадай эдэбхи үүсхэлэй дэлгэрһэн, социалис мүрысөөнэй улам үргэнөөр орьёлһон тухай нүхэр Титов һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө. Ажахын элдэб һалбаринуудта хүдэлжэ байһан коллективүүдһээ эрхимүүдэй эрхимүүд мүнөө ерээ. Тэдэнэй дунда үнгэрэгшэ жэл үнеэн бүриһөө 3 мянга 16 килограмм һү һааһан аймагай чемпион Н. И. Емельянова, 200 эхэ гахайһаа 1360 поршоонхо абаһан А. И. Быкова, нэгэ нугаһанһаа хахад жэл соо 118 үндэгэ абаһан шубуушан Пыльникова болон бусад бии.

Мүнөө Улаан-Үдэ хотодо боложо байгаа һайндэр тухай Кабанскын аймагһаа ерэһэн түлөөлэгшэд ингэжэ хэлэнэ:

ХУСАЕВА СЕРАФИМА ПАВЛОВНА —би 18 жэл һаалишанаар ажаллаһан аад, дүрбэдэхи жэлээ фермые даагшаар хүдэлнэб. Энэ саг соо үзэһэн хараһан юумэн, мэдэрһэн баяр ехэ юм ааб даа. Гэбэшье Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэжэ байгаа эдэ үдэрнүүд тусгаар һонин байна. Ехээр хүндэлүүлнэбди, ниислэл хотынхид ехэ һайханаар угтажа абаа.

КОБЫЛКИН ГРИГОРИЙ ПАРФЕНОВИЧ — мүнөө Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадай барилгадаб. Арбан хоёрдохи жэлээ бульдозерто ажалланаб. Улаан-Үдэ оло дахин ерэһэмби. Теэд мүнөө ниислэл хотоёо түрүүшынхеэ ерэһэн шэнги хүхюу ябанаалби. Ингэжэ һайн һайханаар хоорондоо ябалсажа байдаг болоёл гэжэ хотынгоо нүхэдтэ хэлэхэ байнаб.

ҮСЭГЭЛДЭР айлшад Улаан-Үдэ хото соогуураа ябажа хараа, Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрай наада хаража, артистнуудтайнь уулзаа.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: айлшад Улаан-Үдэ хотын гудамжада.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭЭ

«Прогресс» кинотеатр дотор уржадэр Кабанскын аймагай промышленность, хүдөө ажахы болон соёл гэгээрэлэй хүгжэлтые харуулһан выставкэ нээгдээ. Энэ ёһололдо зорюулагдаһан митинг дээрэ КПСС-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь Ф. И. Ченкиров, КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Титов үгэ хэлээ.

Һүүлээрнь городой ажалшад выставкэдэ табигдаһан экспонадуудые хаража һонирхоһон, баясаһан байна. Аймагай ажалшадай амжалтатайгаар хүдэлжэ байһанай һүлдэ тэмдэг — дамжуулгын Улаан тугууд. Эдэнь СССР-эй Министерствэнүүдһээ, профсоюзуудай ЦК-һаа цементнигүүдэй, загаһашадай абаһан дамжуулгын тугууд, Байгалай совхоздо барюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Дурасхаалта туг, аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй 1968 ондо республика дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа абаһан КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг, мүн аймагай комсомолшуулда барюулагдаһан ВЛКСМ-эй ЦК-гай туг болон бусад дээдэ зургаануудһаа абтаһан тугууд.

Ленинэй ордендо хүртэһэн аймагай 30 хүндэтэ хүнүүдэй фото-зурагууд харуулагдана.

Аймагай промышленна предприятинуудай үйлэдбэриин амжалта, барилгануудые харуулһан фото-зурагууд, македүүд эндэ олон. Тэрэ тоодо Сэлэнгын целлюлозо-картонно комбинадай барилгын македээр хүнүүд һонирхоно. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада промышленна продукциин хэмжээн эндэ хоёр дахин шахуу дээшэлээ.

«Ажахыгаа тусхай шэглэлтэй болгоһоной аша үрэ» гэһэн гаршаг доро аймагай хүдөө ажахын хүгжэлтэ харуулагдана.

Выставкэ харагшадые Байгал далайн баялиг һонирхуулна. Эндэ 3 килограмм 240 грамм шэгнүүртэй нэгэ омоли харуулагдана, мүн хаб загаһаншье (нерпэ) бии.

А. БОРИСОВ.

Буряадай литература ба искусствын долоон хоног

АША ТУҺАТАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Апрелиин 8-най үдэшэ Петропавловкын «Колос» гэжэ кинотеатр соо Зэдын аймагай түбэй олониитэ уран зохёолшодтой уулзаа. Кинотеатрай фойе соо номой дэлгүүр нээгдээ. Уран зохёолшод А. Бальбуров, Ц-Д. Дондокова, Г. Чимитов, Ц. Галанов, А. Бадаев, В. Петонов; А. Щитов гэгшэдэй гар бэшэлгэтэй номуудые уншагшад дурасхаал болгожо абаһан, урда урдаһаа харалсан хөөрэлдэһэн байна. Тэдэнэй шүлэгүүдээ уншахада, бэшэжэ байһан номууд, нүхэдэйнгөө ажал тухай хөөрэхэдэ хүн зон ехэтэ һонирхоо.

Апрелиин 9-дэ Буряадай арадай хүгжэмэй оркестр, композиторнууд «Мир» колхозойхидые буряад хүгжэмөөрөө баясуулаа, ород драмын театр — Зэдэ станцида, оперо ба баледэй театрай артистнууд «Октябрьский» совхоздо наада табяа.

Үсэгэлдэр уран зохёолшод «Мир» колхозой ажалшадтай уулзаба. Тэдэнэр артелиин баян ажахытай танилсаа, колхознигуудтай хөөрэлдөө. Петропавловка һууриндa республикымнай кукольна театр наадаяа харуулһан байна. Энэ гайхамшагта үзэгдэлые үхибүүд ехэ һонирхоно.

Аймагай нютаг бүхэндэ артистнууд ехэ амжалтатай. Дуушад А. Арсаланов, К. Базарсадаев, И. Кузьмина, Н. Раднаев болон бусадай һайхан хоолой олоной зүрхэ хүдэлгэнэ, буряад хүгжэмэй ирагуу аялгые республикымнай арадай инструментнүүдэй оркестр зэдэлүүлнэ.

Хүдөөгэй ажалшад Буряадайнгаа литература ба искусствын түлөөлэгшэдтэй хани халуунаар уулзана, ашатай туһатай хөөрэлдөөн болоно.

МУХАР-ШЭБЭР ТАРИЛГЫН УРДА ТЭ

□ Һайн сортын, эрхим шанартай үрэһэн бэлдэгдэжэ, томо жэжэзрээ илгагдаа. ◇ Ажахы бүхэндэ севооборот баримталагдана. □ Наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэгдэнэ. □ Энэ жэлдэ ороохо тарян нёдондонойхиһоо 2100 гектараар ехэ таригдаха. □ Эртын тарилга—10 хоногто. □ 1969 ондо бүхы аймагаараа гектар бүриһөө ... центнер таряа хуряаха. □ Тракторна бригаданууд ажа... тоосоондо оруулагдана. □ Трактор, машинанууд тарил... бэлэн. □ Механизаторнуудта—һайн байра, халуун эдеэ...

ТАРЯАШАН СОЛОДОО ХҮРЭХӨӨР

Н. МАЛЫГИН,
КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь

МАНАЙ Мухар-Шэбэрэй аймаг Буряад орон доторoo таряа ургуулдаг нютаг гэжэ урданһаа хойшо суутай. Энэмнай хэр зүб юм? Энэ нэрэ солодоо хүрэхөөр хэр хүдэлэгдэнэ гээшэб? Эдэ асуудалнууд энэ хабарай тарилгын урда тээшье маанадай сэдьхэлһээ гаранагүй.

Мухар-Шэбэр урданһаа суурхадаг энэ нэрэеэ харюулжа шадана гэжэ хэлэхээр. Энээн тушаа тараалангай ургаса, бүхыдөө абтаһан ороохо таряан болон газар тараалангай, мал ажалай продуктнуудай хэмжээн гэршэлжэ үгэнэ.

Газараа һайнаар элдүүрилһэнэй, севооборотуудые, сортовой һайн үрэһэ хэрэглэдэг болоһоной, органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ жэл бүри ехээр гаргажа байһанай ашаар тараалангай ургаса дээшэлнэ, ороохо таряан ехээр абтадаг болоно. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада урда тээхи гурбан жэлэйхиһээ ороохо таряан жэлдээ 25,6 процент ехэ абтадаг болоһон байна. Энэ үедэ гектар бүриһөө 2,7 центнер таряан ехэ хуряагдадаг боложо, жэлдээ дунда зэргээр гектарай 13,4 центнер ургаса абтана. Кукурузын ургаса жэлдээ 13,3 процент, үбһэ ногооной—15,6 процент, корнеплодуудай—9 дахин дээшэлээ.

Ороохо таряа болон тэжээлэй ургамалнуудай ехээр абтадаг болохо бүри нийтын адууһа малай ашаг шэмэ дээшэлжэ, мал ажалай продуктнууд ехээр үйлэдбэрилэгдэдэг боложо байна.

Табан жэлэй түсэбые болзорһоо урид бэелүүлхэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, аймагай колхоз болон совхозууд һүүлэй гурбан жэлэй туршада гүрэндэ ороохо таряа худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб 96,2 процент, хартаабха—79,4, овощ—63,5, һү худалдалгаар—62,9 процент, үндэгэ 70,4, ноохо—66,9 процент, мяха—55,3 процент дүүргээд байнхай.

«Родина», «Искра», «Знамя Ленина», «Заганский» колхозууд үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада гүрэндэ ороохо таряа худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэжэ шадаа.

Тоолоод үзэхэдэ, аймагай ажахынууд ажалаа зүбөөр эмхидхээд байбал, гүрэндэ ороохо таряа, хартаабха, үндэгэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб байгша ондо, бусад продуктнуудые — 1970 оной ноябрийн 7 хүрэтэр бэелүүлхэ аргатай.

«Искра» колхозой ажалшадай үүсхэлээр аймагай бүхы колхоз, совхозууд, бригада, фермэ, гүүртэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ленинскэ ажалай вахтада жагсажа, 1969 оной социалис уялгануудаа болзорһоо урид бэелүүлхын түлөө тэмсэнэ. Ингэжэ аймагай ажахынууд байгша оной түрүүшын кварталда гүрэндэ һү, мяха, үндэгэ худалдаха түсэбөө болзорһоо урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 4316 центнер һү, 118 центнер мяха, 205 мянган үндэгэ бэлэдхэлэй пунктда оруулаа.

Тиигэбэшье КПСС-эй ЦК-гай октябрийн Пленумэй элиршэлһэн дутагдалнууд манайшье аймагай ажахынуудта бии. Эдэ дутагдалнууд үшөөл ааляар усадхагдана. Урдынхидаал адли продукци үйлэдбэрилгын ургалта хангалтагүй байһаар. Зарим ажахынуудта, жэшээлбэл, «Одон» совхоздо тэрэнь доошоо орошоһон. Илангаяа мал ажалдамнай дутагдалнууд олон. Эхэ мал олооро һубайрна, тул түрэсэ гарзална, малай ашаг шэмэ бага байһаар. Эдэ дутагдалнууд тухайгаа аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ горитой хэлсэһэн байнабди.

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ бии байгаа горитой дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэ ерэхэ хабарай тарилгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ гээшэ шиидхэхы удха шанартай. Байгша ондо ябашье баян ургаса абаха, ороохо таряа болон тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй. Областной партийна эдэбхитэдэй суглаанай, мүн КПСС-эй обкомой VI пленумэй шиидхэбэрине зүбшэн хэлсээд, аймагай коммунистнууд болон ажалшад гол анхаралаа тараалангай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хандуулна. Энэ жэл гектар бүриһөө 14 центнер ороохо таряа абажа, ороохото ургамалнуудай тарилгые 2100 гектараар үргэдхэхэ, тиигэжэ түсэбһөө гадуур 43 мянган центнер таряа абаха зорилго табигдаа. Эдэ бүгэдын ашаар аймагнай бүхыдөө 91—93 мянган тонно таряа абажа, гүрэндөө 28—30 мянган тонно таряа худалдахаар хараална. Түсэбнай 18 мянган тонно.

Ороохо таряа, хартаабха болон овощ ехээр ургуулха хэмжээнүүдые бэелүүлхынгээ хажуугаар аймагай партийна организаци, ажалшад нийтынгээ малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха гэжэ оролдоно. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула тэжээлэй ургамалнуудые тараалан дээрэ ехээр ургуулжа абахынгаа хажуугаар, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхые хүсэнэ.

Тэжээлэй ургамалнуудай дунда кукуруза ехэ һуури эзэлнэ. Энэ ургамал 7570 гектарта таригдана. Мүн обёос наран сэсэг хоёрой холисо, тэжээлэй корнеплодууд ехээр таригдадаг боложо байнхай. Илангаяа куузику ашаг үрэ ехэтэй байһанаа харуулаа. Жэшээнь, 1968 ондо аймаг дотор тэрэ 500 гектарта таригдаһан. Дунда зэргээр гектарай 223 центнер ургаса абтаһан. Тэрэ тоодо «Коммунизм» колхоздо 60 гектар таригдажа, гектарай 502 центнер ургаса абтаа. Бүхыдөө аймаг дотор 116.480 центнер куузику хуряагдажа абтаһан байна. Энээнине үнеэдтэ баһадамаар эдюулхэдэ ашаг шэмэнь дээшэлжэ, һүнэйнь тоһолиг ехэ болоһон.

Тараалан дээрэ олон жэлэй ногоон таригдадаг боложо байна. Нёдондо 584 гектарай олон жэлэй ногооной ургаса хуряагдажа, гектар бүриһөө 20,6 центнер үбһэн һурилэгдөө. Зарим ажахынуудта энээнэй ургасань бүри дээшэ байгаа. Мүнөө олон жэлэй ногооной үрэһэ өөһэдөө хуряажа абадаг болообди. Нёдондо бүхыдөө 186 центнер ногооной үрэһэн суглуулагдаа. «Искра» колхоз 96 центнер хүсы үбһэнэй үрэһэ абаһан байна. Саашадаа олон жэлэй ногоо бүри ехээр таридаг болохобди.

Мүнөө үедэ сабшалангай ургаса дээшэлүүлгэдэ анхарал ехэ табигдана. Сабшалангаа бүхыдэнь эзэтэй болгожо, лугомелиоративна отрядуудта, луговодуудай звенонуудта, хонишодой бригадануудта даалгаһан байнабди. Сабшалан дээрэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр гаргагдажа, һайса уһалагдадаг болоо. Энээнэй ашаар нёдондо сабшалангай гектар бүриһөө 16,8 центнер үбһэн хуряагдаба. «Заганский», «Коммунизм» колхозууд гектарай 22—25 центнер үбһэ абажа шадаа.

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй соносхоһон хоёр һарын туршада сабшалан дээрэ ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

Тараалан, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэмнай эрдэм наука ехэ туһа хүргэнэ. Аймагай бүхы ажахынуудта севооборотууд баримталагдадаг болоо. Хаа хаанагүй һайн сортын үрэһөөр тарилга хэгдэдэг боложо байна. Техникэ хабарай хүдэлмэридэ хүсэдөөр бэлдэгдэнхэй.

Энэ жэлэй хабарай тарилгые эмхитэйгээр, һайн шанартайгаар үнгэргэхын тула аймагай партийна организаци бүхы хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байнхай. Полевой станууд бэлэн болонхой, тракторна бригадануудта партийна болон партийно-комсомолой бүлэгүүд байгуулагдажа, политинформаторнууд, агитаторнууд томилогдонхой. Механизаторнуудай дунда баян ургасын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. Хабарай тарилгын үедэ механизаторнуудай ажаһуудалай болон культурна эрилтэнүүдые хангаха хэмжээнүүд хараалагданхай.

Мухар-Шэбэрэй ажалшад таряашан нэрэ солоёо улам суурхуулха. Энээндэ аймагай бүхы ажалшадай хүсэн элсүүлэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Заганский» колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир И. П. Филатов бригадын түрүү механизатор М. П. Алексеев хоёр заһабарилгаһаа тараһан трактор полевой стан абаашахынгаа урда тээ.

АЖАХЫН ТООСООНОЙ АША

С. УСТИНОВ,
Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ,
С. БРЫЛЕВ,
колхозой главна агроном

Урдань ажахы доторнай тракторно-таряан ажалай хоёр бригада байһанаа дүрбэ болгогдожо, урзанданһаа нааша тэдэ ажахын тоосоондо оруулагдаһан байна. Тиигэжэ бригадануудта газар тараалан даалгагдажа, зүб севооборотууд хэрэглэгдэжэ эхилээ бэлэй. Эдэ севооборотууднай 1970 ондо хүсэндөө хүргэгдэхэ юм.

Ажахын тоосоондо оруулагдаһан бригадануудта жэлэй түсэб табигдажа, таригдаха ургамал бүридэ технологическа карта зохёогдодог юм. Эндэнь бригадада хэды хүнэй хүдэлхэнь, техникын даалгагдахань, түсэбтэ даабаринуудынь, бүхы гаргашань хараалагданхай. Бригадын жэлэйнь түсэб колхозой мэргэжэлтэд механизаторнуудтайгаа хамта хабарай тарилгаһаа урид табижа, һүүлээрнь хамтын суглаан дээрэ баталан абана.

Ажахын тоосооной ашань ехэ. Энэ хадаа ажахыдашье, механизаторнуудташье олзотой болоно. Ингэжэ нёдондо колхозой хоёрдохи, гурбадахи, дүрбэдэхи тракторно-таряан ажалай бригадын механизаторнууд центнер тарянай өөрынь үнэ сэн туд бүрөэ түсэбөөр хараалһанһаа 51—88—29 мүнгөөр доошолуулжа, нилээд ехэ нэмэлтэ түлбэри абаһан байна. Бригадын механизаторнуудта абтаһан сэбэр олзын дүшэн процент үгтэдэг юм.

Гадна таряашад ингэжэ ажаллахадаа журамтай болоно, ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, шанар һайнтайгаар хүдэлхые оролдоно. Эндэ нэгэ хэдэн жэшээ дурдажа болоно. Урдань заһабарилгын үедэ механизаторнууд сеялкын үрэһэ гоожуулха хоолойнуудые олоор абагша һэн. Мүнөө тэдэнэр нимэ хоолойнуудые үлүү абахаяа болёо. Тэдэнэр хуушарһан хоолойнуудаа заһажа табидаг болонхой. Юуб гэхэдэ, энэмнай баһал мүнгэн сэнтэй ха юм. Тиихэдэ бригадануудай ажахын тоосоондо ороогүй байхада, зарим механизаторнууд газараа гүйхэнөөр, далантайгаар хахалдаг, таряагаа муу шанартайгаар таридаг, хуряадаг байһан. Мүнөө нимэ ябадал үсөөн үзэгдэнэ. Бригадын механизаторнууд өөһэд өөһэдыңгөө ажал шалгалсадаг болонхой. Юуб гэхэдэ, нэгэ механизаторай газараа муугаар хахалаа һаань, тэрэнь бүхы бригадын ажалай шанарта бэшэгдэхэ болоно бшуу. Жэшээнь, механизатор Л. Т. Калашников урдань ажалдаа ехэ муугаар хандагша бэлэй. Мүнөө бригадынгаа ажахын тоосоондо ороод байхада, нүхэр Калашников эрхим һайнаар ажалладаг болоо. Тэрэнине ингэжэ ажаллахаар нүхэдынь һургаа. Нүхэр Калашников нёдондо 300 түхэриг мүнтэ нэмэлтэ түлбэри бэлгон абанхай. Имэ жэшээнүүд захаһаа. Гурба-дүрбэн жэлэй саада тээ һууринай зарим хүнүүд үмсынгөө гахайнуудые тарааланда оруулагша һэн. Мүнөө нимэ юумэн үзэгдэхэеэ болинхой. Юуб гэхэдэ, бригадын гэшүүд ургасынтаа түлөө һанаагаа зободог болоо бшуу.

Нёдондо механизаторнуудай баян ургаса хуряаһанайнгаа ашаар нилээд ехэ мүнгэ абаа. Жэшээлхэдэ, колхозой 2-дохи бригадада салин хүлһэнһөө гадуур 4625 түхэриг, гурбадахи бригадада — 5165 түхэриг, дүрбэдэхи бригадада — 1225 түхэриг үгтэһэн байна.

Мүнөө жэл таряашаднай нёдондонойхиһоо дутуугүй һайнаар хүдэлхэ гэжэ шиидэнхэй. Тэдэнэр бүхы үрэһэ хүрэнгэеэ сэбэрлэжэ томо жэжээрнь илгаа, тарилгада ябаха бүхы техникэеэ заһабарилаа. Мүнөө бригада бүхэндэ энэ жэлэйнь түсэб табигдажа, технологическа картанууд зохёогдожо байнхай.

ЭРТЫН ТАРИЛГА АРБАН ХОНОГТ...

Г. КОНЕВ,
«Заганский» колхозой түрүүлэгшэ

Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи хабар орожо ерэбэ. ... хүйтэн, саһа багатай байжа, шииг нойтоор хоморд... шатама халуунда таряан, үбһэ ногоон гандахадаа ма... нагдана. Тиигэбэшье колхозоймнай механизаторнууд нё... дутуугүй ехэ ургаса хуряахын тула хабарайнгаа тарилга... дэжэ байнхай.

Нёдондо таряашаднай ажалдаа һалахан амжалта т... хынгаа жасада нилээд ехэ олзо доход оруулһан. Тэдэнэр... ридэ 15,6 центнер ороохо таряа ургуулжа, дүн хамта ... нер таряа хуряаһан байна. Гадна гектар бүриһөө 140 ... руза, 137 центнер хартаабха, 129 центнер овощ, 20 цен... 21,2 центнер обёос, 434 центнер куузику хуряагдаа.

Мүнөө колхознай 10.562 гектар тараалантай. Энээн... гектарта ороохо таряан таригдаха юм. Энэ жэл тарaала... тараар үргэдхөөбди. Энээн дээрэ шэнинсэ таригдахаар ... хай. Ингэжэ 6076 гектарта шэнинсэ таригдахань. Механ... энэ намартаа гектарһаа 15,85 центнер шэнинсэ, 14,2 це... 12,9 центнер ешмээн, 100 центнер хартаабха, 120 цен... центнер зелёнко, 500 центнер куузику, 130 центнер куку... гэжэ шиидэнхэй.

Эды шэнэзн ургаса хуряаха арга боломжо манайда ... бүхыдөө сортовой үрэһэн таригдаха. Шэнинсын үрэһэ ... процент нэгэдэхи, 13 процент хоёрдохи классай болоно. ... зоймнай таряашад бии байгаа үрэһэ хүрэнгэеэ томо жэ... Шэнинсын 1000 ороохо шэгнэхэдэ, 41—42—43 грамм бо... үрэһэ хүрэнгэеэ һайнаар сэбэрлэһэн, илгаһан дээрэһээ К... мой, Министрнүүдэй Соведэй нэгэдэхи шанда хүртэһ... Ажахы доторнай «Онохойская-4», «Саратовская-36», «... 29», «Ракетэ» сортын шэнинсэ таригдаха юм. Ингэжэ ... «Онохойская-4» сортын 2000 центнер нэгэдэхи репроду... таригдахань. Сортовой үрэһэ тарихада, ургаса гектарай ... нэмэдэг. Гадна энэ жэл «Онохойская», «Орёл» сортын ... продукциин обеос тарихаар шиидэнхэйбди. Эдэ үдэрнүү... рэнгэмнай хорлогдожо байнхай.

Ороохо таряанай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зүб ... дай тон ехэ удха шанартай байһаниинь мэдээжэ. Энэ та... жэлнүүдтэ ажахы дотор нилээд ехэ ажал ябуулагдаа. ... һоо эхилжэ долоон полевой севооборот баримталжа ... Ингэжэ ажахы доторoo гурба, дүрбэ, таба, зургаа, долоо... то севооборотуудтай болообди. Гансал севооборот н... ашаар таряанай ургаса гектарай 2—3 центнерээр дээшэл... хые үнгэрһэн жэлнүүдэй дүршэл гэршэлэнхэй.

Хабарай тарилгада гэнжэ мөөртэй 27, «Беларусь», ... лэй 18 трактор ябаха. Мүнөө тарилгада ябаха бүхы те... һабарилагдажа бэлэн болонхой. Механизаторнуудай те... вой стануудтаа абаашаад байна.

Гэнжэ мөөртэй хүндэ тракторнуудай тарилгын ү... лаанда хүдэлэгдэхэ юм. Колхоздомнай механизаторнууд... низаторнуудай бүхыдөө тооной дүршэл шадабаритай зо... хы дотор мүнөө жэл 15 хүн нэмэгдэжэ, механизаторай ... һургагдаа. Тиихэдэ Бага-Куналейн механизаторнуудай һ... хүн ерэжэ, тарилгада хабаадалсаха юм. Ингэжэ хабар... дүн хамта 140 гаран хүн хабаадахань. Эдээнине бай... мүн культурна талаар хангаха асуудал үни шиидхэгд... колхозоймнай дүрбэн полевой стан дээрэхи байранууд ... гаадагдаа, эндэ хүдэлхэ тогоошод томилогдонхой. Га... рилгын үедэ механизаторнуудта саг болзор соонь газета, ... асарагдажа, недели бүри кино харуулагдажа байха. Ме... дые худалдаа наймаанай, медицинын талаар хангаха ... хэгдээ. Мүнөө бүхы механизаторнуудай врачта ... байнхай.

Тарилгын үедэ механизаторнуудай дунда ойлгуул... мэри үргэнөөр ябуулагдаха. Энэ хэрэгые колхозой пар... ретарь А. А. Бекешев ударидаха.

Эдэ үдэрнүүдтэ тракторно-таряан ажалай бригадын ... дай суглаан боложо, хүдэлмэриин түсэб, технологическа ... кын ябаха маршрут баталагдан абтаа. Ингэһээр колхозо... низаторнуудай суглаан зарлагдажа, социалис мүрысөөн... лагдаха юм.

Тарилгын үедэ механизаторнууд алишье талаараа ... гагдаха. Техническэ талыень абажа харабал нимэ. Хоёр ... гэ техническэ туһаламжа үзүүлхэ автомашина үгтэнхэй. ... да механик, жолоошон-слесарь, газоэлектро-гагнуур... Гадна колхозой МТМ энэ үедэ үдэр һүнигүй нээлгэтэй ... бүхы полевой станууд колхозой правленитэй, диспетч... холбоотой байхаар хараалагдаба.

Бидэ майн гурбанһаа тарилгаяа эхилхэ һанаатайбди... торнуудай шэнинсээ долоон үдэр соо тарижа дүүргэх... Ингэжэ эртын тарилга эгсэ арбан хоногто дүүргэгдэхээр ...

БҮХЫ ЮУМЭН БЭЛЭН

И. КИРЕЕВ,
«Искра» колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир

Үшөө нэгэ хабар. Энэ үедэ баян ургасын эхин табигдадаг гээшэ ааб даа. Механизаторнуудай хабартаа хүрьһэнэй шииг нойто алдангүй, һайн шанартайгаар таряагаа тариһанай зэргээр баян ургаса хуряагдадаг гээшэ.

Нёдондо манай бригада эртынгээ тарилга арбаад хоног соо һайн шанартайгаар дүүргэжэ, баян ургаса абажа шадаа. Үнгэрһэн жэл гектарай 19,9 центнер ороохо таряа, 17 центнер обёос, 400 центнер куузику, 200 центнер хартаабха, 22 центнер зелёнко хуряаһан байнабди. Тиихэдэ гектар бүриһөө 20—25 центнер шэнинсэ хуряагдажа, түсэб холо үлүүлэн дүүргэгдээ һэн.

Колхозой правлени хабар тракторно-таряан ажалай хоёр бригада нэгэдхэжэ, нэгэ томо бригада болгоһон байна. Тиигэжэ мүнөө жэл 3240 гектарта тарилга хэхэмнай. Энээнэймнай 2137 гектарта ороохо таряан таригдахаар хараалагданхай. Гадна 1997 гектарта шэнинсэ, 100 гектарта горох, 70 гектарта гэршүүхэ, 428 гектарта обёос, 50 гектарта куузику, 300 гектарта кукуруза, 454 гектарта зелёнко таригдаха юм. Механизаторнуудай ерэхэ намартаа гектарһаа 19 центнер таряа хуряаха гэжэ шиидэнхэй. Энэнь түсэбөөр хараалһанһаа 2 центнерээр ехэ болоно.

Ингээд байхада бригадымнай механизаторнуудай үроа хабарайнгаа тарилгада ехэ харюусалгатайгаар хандаха эрилтэ табигдана. Таряашад энээнице һайн мэдэнэ. Тиимэһээ тэдэнэр намарһаа хойшо ерэхэ жэлэйнгээ ургаса тухай бодомжолжо эхилээ һэн. Ингэжэ нёдондо хамта дээрээ 3332 гектар паар, намарай паар хахалагдаһан байна. Мүнөө хабар үшөө 707 гектар газар хахалжа, тарилга хэхэбди. Тиихэдэ үшөө намар байхада бүхы үрэһэ хүрэнгэеэ сэбэрлэжэ, томо жэжээрнь илгаабди.

Бригададамнай гэнжэ мөөртэй найман, «Беларусь», «МТЗ» марканууд дай 12 трактор тоологдоно. Эдэмнай бултадаа тарилгада ябахаар бэлэн. Тарилгын үедэ гэнжэ мөөртэй тракторнуудай хоёр халаанда хүдэлхэ юм. Колхоздомнай механизаторнууд олон. Мүнөө үбэлдөө ажахы доторнай 14 хүн механизаторай курсада һураа. Тиихэдэ тарилгын үедэ мал ажалда хүдэлдэг механизаторнууд абтаха юм. Залуу механизаторнуудаа дахуулха дүршэл шадабаритай болоһон үнинэй тракторист нууд олон. Тэдэнэй тоодо Г. С. Трофимов, Л. К. Антонов, М. К. Антонов гэгшэдые нэрлэжэ болоно.

Тарилгада бэлэмои

Тиибэшье манайда нэгэ шиидхэгдээгүй асуудал бии. Жэл бүри колхоздомнай минеральна үтэгжүүлгэ багаар асарагдана. Нёдондо Булаг гэжэ газарта 120 гектарай туд бүридэнь 1,5 центнер суперфосфат, 1,5 центнер аммиачна селитрэ оруулһамнай, гектарай 32 центнер ургаса хуряагдаа һэн. Ингээд байхадаа энэ асуудал саашадаа анхарагдадаг болохо аабза гэжэ найдагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Искра» колхозой тракторно-таряан ажалай нэгэдэхи бригадын бригадир (баруун гарһаа) И. Е. Киреев эртын тарилгын урда тээ механизаторнууд М. К. Антонов, И. М. Белоусов гэгшэдтэй хөөрэлдэжэ байна.

ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛЭЙ ЭХИН

Ю. ЛЮТАЕВА,
«Заганский» колхозой главна агроном

Малаа тэжээлээр һайса хангаха хэрэгтэ куузику тон ехэ удха шанартай байһаниинь мэдээжэ. Энэ талаар колхоз дотор ехэ ажал ябуулагдана. Нёдондо 91 гектарта энэ ургамал тарижа, гектарай 434 центнер ургаса хуряаһан байнабди. Үрэһэнэй муу шанартай байһан дээрэһээ 49 гектарта куузику июнь һарын һүүл багаар дахин таряабди. Май һарын тэн хахадаар тариһан газарһаамнай гектарай 700—800 центнер ургаса абтаа. Тиихэдэ хоёрдохёо тариһан газарһаамнай гектарай 200—300 центнер куузику хуряагдаһан байна. Нёдондо бидэ куузику ургуулхадаа, набша намаагань анхаржа хуряагаагүйбди. Энээнине хуряажа силос хээ һаа, гектарай үшөө 600—700 центнер ургаса абтаха байгаа. Гадна 0,6 гектар газарһаа гектарай 937 центнер ургаса абтаһан.

Нёдондо куузику ургуулха хоёр оньһожоруулагдаһан, 10 гар ажалай звено хүдэлһэн юм. Оньһожоруулагдаһан звенодо трактор, сеялкэ, культиватор, каток, ургаса хуряаха комбайн даалгагданхай. Нэгэ звенодо хоёр хүн хүдэлнэ.

Куузику тариха агротехникэ тухай хэлэхэ болоо һаа имэ. Свёкло тариһан газар хабартаа хахалжа, энэ ургамалые ургуулаа бэлэйбди. Намар газараа тэгшэлжэ, лущильник ябуулаад, хабартаа һүнииндэнь гүйхэнөөр хахалжа, үдэрынь үрэһэн таригдаа. Газар һүни хахалхада шииг нойтониинь багаар алдагдана. Куузику ургамалые май һарын тэн хахад багаар тарихада һайн. Гектарта 1,5 килограмм үрэһэ хэрэглэхэдэ болоно. Үрэһыень 1—2 сантиметр гүнзэгыдэ булажа, һүүлээрнь газар дээгүүр шүбгэтэй катогуудые мухарюулһан байнабди. Ингэхэдэ хүрьһэниинь нягтаруулагдажа, үрэһэниинь хиидэнэгүй бшуу. Куузику ехэ түргөөр, 4—5 хоног соо газарһаа бултайдаг. Тиимэл дээрэһээнь газарыень борнойлхо хэрэгтэй. Хабар газар хахалхадаа гектарай 4—5 центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулхада зохид. Зундаа ургамалай зурууд хоорондохине элдүүрилдэг заншалтай. Энэ үедэ гектарай 2 центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулхада ехэ һайн. Тэрэнине шэнгэрүүлхэдээ нэгэ метр зайда ургамалай гурбан эшэ үлөөхэдэ таарамжатай.

Куузику хуряахада техникэ дуталдана. Бидэ ургасаяа плугаар хахалжа хурлаһан байнабди. Ингэжэ нёдондо 39.100 тонно ургаса абаабди. Үнеэд энэ тэжээл угаа дуратайгаар эдидэг. Һаалишаднай мүнөөшье болотор үнеэдтээ энэ ургамал эдюулһээр. Үнеэн бүридэ энэ жэл 6 тонно куузику хүртөө. Тэдэнэй ашаар һүнэй тоһолиг 4,4 процент хүрэтэрээ дээшэлээ.

Мүнөө хабар 60 гектарта куузику тарижа, 30 мянган тонно ургаса хуряаха түсэбтэйбди. Звеное даагшад В. М. Паломошнов, И. В. Платонов гэгшэд энэ уялгаяа бэелүүлхын тула оролдожо байнхай.

СЕВООБОРОТ БАРИМТА...

В. ИЖЕВСКИЙ,
«Эрдэм» совхозой главна агроном

Мүнөө үе сагта эрдэм наукын шэнэ туйлалтануудые хэрэглэһэн, агротехникэ наринаар баримталһан лэ хүнүүд гаргаша багатайгаар баян ургаса абажа шадаха. Энэ талаар зүб севооборотуудай, ажахын тоосооной, үтэгжүүлгын, уһалалгын, техникэ ашаглалгын шухала удха шанартай байһаниинь мэдээжэ.

Имэл дээрэһээнь ажахы доторнай эдэ асуудалнууд анхарагдадаг болоһоор үнинэй. Совхознай жэл бүри сортовой үрэһэ таридаг. Жэшээнь, мүнөө хабартаа «Онохойская-4» сортын шэнинсын 15310 центнер үрэһэн таригдаха. Энээнэймнай 6200 центнерынь нэгэдэхи классай болоно. Энэ үрэһэмнай нэгэдэхи, хоёрдохи репродукциин болоно. Үрэһэнэй шанар һайжаруулха талаар энэ жэл нилээд хүдэлмэри хэгдээ. Таряашаднай үрэһэ хүрэнгэеэ һайнаар сэбэрлэжэ, КПСС-эй обкомой, Министрнүүдэй Соведэй шанда хүртэһэн. Мүнөө механизаторнуудай тарилгада хэрэглэхэ үрэһэеэ томо жэжээрнь илгажа дүүргэхэнь.

Совхозоймнай тракторно-таряан ажалай бүхы бригаданууд 1962 онһоо ажахын тоосоондо оруулагдаһан байна. Бригаданууд ингэжэ хүдэлхэдэ, ажахышье, механизаторнуудшье олзотой. Жэшээнь, нёдондо нэгэдэхи отделениин И. И. Козловскиин хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригадын механизаторнууд гектар бүриһөө түсэбөөр хараалһанһаа 2,5 центнерээр ехэ ургаса хуряажа, салин хүлһэнһөө гадуур хамта 8 мянган түхэриг ... байна.

Тиихэдэ урзанда ... полевой зургаан ... римталжа эхилээ һ...

Нёдондо механи... тарилгаяа саг бол... шанартайгаар үнгэр... гээлтэгүйгөөр хуря... баян ургаса абажа, ... худалдаха түсэбү... дүүргээ. Тэдэнэр м... дондонойхиһоо дуту... гаса хуряахаар ши... жэл 7862 гектарта т... ха юм. Энээнэймна... рынь паар, 1400 гек... рай паар, 5000 гект... хахалагдаһан газар ... хаар хараалагданхай... хэдэ, механизаторну... хэхэ хүдэлмэри то... Тиихэдэ энэ зун 33... ряалан дээрэ самол... сагдаха байна.

Мүнөө жэл гектар... нер шэнинсэ хурла... лэгдэнхэй. Таряашад... түсэбөө бэелүүлхы... шадалаараа оролдо... торнууд мүнөө тари... хы техникэеэ бэлд... эдэ үдэрнүүдтэ пол... бэлдэгдэнэ, мүн тар... тай бэшэшье асууд... хэгдэнэ.

Энэ жэл хабар ... Тарилга эхилхэ бо... гай уларилые хара... хэбди. Мүнөө мех... тарилга эхилхэр ...

Энэ хуудаһа манай корреспондент Г. РИНЧИНО ...
С. ЦЫДЫПО...

...дэр олониитын коммунис субботник

...ЛОНИИТЫН ҮҮСХЭЛ БАДАРУУЛАГША ХҮСЭН

... коммунис субботни... хойшо апрелиин ... гүйсэхэнь. Энээние ... агуухэ үүсхэл гэжэ ... Энэ үүсхэл болбол ... хүгжөөхэ хэрэг... удха шанартай, оро ... хүсэ хүгжөөхэ. ... харилсаа тогтоо... олониитэ ажалшадые ... арга мүн гэжэ агуу ... байгаа.

... коммунис субботниг... ... 50 жэл баян ... мүрысөөн хадаа ма... коммунизм тээшэ даб... түргэдхэһэн, шэнэ хү... ... ёһото һургуули

... шата бүхэндэ социа... ... түхэл маяг хубил... түрүүшын табан жэл... стахановска хүдэлөөн. ... ороноо хамгаалгын ... фронтдо бүхы юумэеэ ... түлөө мүрысөөн, дай... ... жэлнүүдтэ үйлэд... ... гайхамшагта ... эдэ бүгэдэн социа... ... ажалай илан ман... ... ехэ үүргэтэй байһа...

... XXI съездын урда тээ... ... субботнигһоо хой... шахуу үнгэрөөд байха... ... ажалай нэрэ зэргын ... дэлисэтэй мүрысөөн ... 50 жэлэй урда тээ ... үүсхэл гаргаша Москва... ... гэжэ депогой хүдэл... мэришэд энэ үүсхэл гаргаа һэн.

Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн хадаа социалис мүрысөөнэй удха шанарые улам баяжуулһан байна. Энэ мүрысөөндэ хабаадагшад үйлэдбэриин талаар үндэр уялга абахаһаа гадна, коммунизм байгуулагша — шэнэ шэнжэтэй хүнине хүмүүжүүлхэ уялга бэедээ даажа абана. Иимэ түхэлэй мүрысөөн хадаа манай обществын хүгжэлтын жама ёһонһоо гарахал ёһоороо гараа.

Буряадай областной профсоюзна организаци коммунис байгуулалтын шэнэ үе шатада партиин табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын тула эмхидхэлэй хүдэлмэри улам һайжаруулха гэжэ оролдоно. Профсоюзай организацинуудай хүдэлмэри тон олон янзын гээшэ. Тэрэ хадаа үйлэдбэриншье, хүмүүжүүлгыншье, ажаһуудалайшье асуудалда хабаададаг юм. Тэрэнһээ гадна коммунис ажалай түлөө мүрысөө эмхидхэхэ гээшэ профсоюзуудай ажал ябуулгын шухала зорилго мүн. Энээгээр дамжуулан ажалшадай эдэбхи үүсхэл дэлгэрүүлхэ, олониитые гүрэнэй ба ниитын ажал ябуулга эрхилхэ хэрэгтэ хабаадуулха болоно.

Республикын ажалшад бүхы совет арадтал адли социалис мүрысөөндэ оролсон, экономико, соёл гэгээрэл болон эрдэм ухаа хүгжөөхэ хэрэгтээ амжалта туйлана. Ямар нэгэн түүхэтэ ойе ажалай амжалтаар угтаха гээшэ манай арад зоной ёһо заншал болонхой. Мүнөө В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн бэлэдхэлэй үедэ манай республикын ажалшад арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ уялгатай хүдэлжэ байнхай.

Республикын түрүү коллективүүд — Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика, Суулгын совхоз ба Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз иимэ үүсхэл гаргаа һэн. Энээниинь промышленна предприятинуудай, транспортын, барилгын, колхоз болон совхозуудай коллективүүд халуунаар дэмжээ. 240 мянган хүч гэхэ гү, али бүхы хүдэлдэг хүнэй 90 процентнь энэ хүдэлөөндэ хабаадана. Мүрысэгшэдэй олонхинь ажал хэрэгтээ эрхим амжалта туйлана. Коммунис ажалай түлөө мүрысөөндэ 117 мянган хүн, 5103 бригада, 2446 цех, отделени, 369 предприяти оролсонхой. 48500 хүн коммунис ажалай ударнигай нэрэ солотой, 1552 бригада, 686 цех, 24 предприяти болон организацинууд коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэтэй. Тэдэнэй дунда нарин сэмбын фабрикаороно. Энэ предприяти эгээн түрүүн иимэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Тэрэнээ мүнөөшье дээрэ үргэжэ ябана. Үйлэдбэрэе, ажалай эмхидхэлые, һуралсалые улам һайжаруулхын тулада эндэ эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байдаг. Тус коллективэй бүхы хүдэлмэришэдэй 82 процентнь ямар нэгэн һуралсалда хабаадуулагданхай. Эндэхи хүдэлмэришэд үйлэдбэриингээ түсэб дүүргэхын түлөө тэмсэхэһээ гадна, продукциин эрхим шанарай түлөө, эрхим дээдэ культуратай предприятиин түлөө тэмсэжэ байдаг.

Социалис мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрһэнэй ашаар республикын промышленность үнгэрһэн жэлдэ түсэб даабаряа амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. Даабариһаа үлүүлэн 15 миллион түхэригэй продукци худалдагдаа, ажалай бүтээсэ 103 процент болоһон гэхэ гү, али 1967 онойхитой жэшэбэл, 8 процентээр дээшэлээ. ЛВРЗ, авиационно, прибор бүтээлгын заводууд, нарин сэмбын фабрика, шиферэй болон цементын заводууд, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат болон бусад олохон предприятинууд бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илгаржа, түрүү һууринуудые нэгэтэ бэшэ эзэлһэн байгаа.

Сагай уларилай таарамжагүй байбашье, 1968 ондо колхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын бусад предприятинуудай ажалшад газар тараалангай болон мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэеэ саашадань дээшэлүүлһэн байна. Тиигэжэ гүрэндэ ороохо таряа, мяха, һү, ноохо, үндэгэ худалдаха түсэб үлүүлэгдөө. Таряа хураалгые эмхитэйгээр үнгэргэһэнэй, гүрэндэ ороохо худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэһэнэйнгээ түлөө республикамнай РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг мүнгэн шантайгаар абаа һэн.

Арга боломжонуудаа хаража, тоолож үзөөд, Буряадай ажалшад түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй даабарие амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ эршэтэ зангидан оролсонхой. Локомотив-вагон заһабарилгын, авиационно, «Электромашина», «Теплоприбор» заводуудай, нооһо угаадаг фабрикын, Зэдын комбинадай болон бусад зарим предприятинуудай коллективүүд байгша оной түрүүшын кварталай түсэб амжалтатайгаар дүүргэнхэй.

Түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримай таарамжатай, алишье талаараа аша туһатай байһаниинь эндэ элиржэ үгэнэ гээшэ.

Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, профсоюзай эмхинүүд предприятинуудай үмэнэ табигдаһан зорилгонуудые зүбөөр шиидхэхэ хэрэгтэ тон харюусалгатайгаар хандадаг болоо. Гүрэнэй предприяти тухай Дүримэй үндэһөөр тэдэнэй шиидхэхэ асуудалнуудынь олон болоо. Эрхэ уялгануудынь дээшэлээ. Социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, дүнгүүдынь саг болзортонь согсолжо, олондо дуулгажа байха, түрүүшүүлэй дүй дүршэл олоной шадабари болгохо гэхэ мэтэ профсоюзна комитедүүдэй саг үргэлжын хиналта, анхарал доро байдаг болоо бшуу.

«Теплоприбор» заводой захиргаан, профсоюзна комитет үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин шанар һайжаруулхын түлөө мүрысөө эмхидхэбэ. Эндэ продукциин шанар шалгаха тусхай лаборатори байгуулагдаа. Тэрэнэй туһаламжаар заводой гаргадаг 30 зүйлнүүдэй ашаглагдаха болзорынь түрүүшээр хараалагдаһанһаа 1,5—2 дахин ута болгогдоо.

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын завод дээрэ цех, халаан, бригадануудай хоорондо мэргэжэл мэргэжэлээрээ мүрысөөн һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Ажалай эмхидхэл нарижуулха, технологи һайжаруулха, продукциин шанар дээшэлүүлхэ, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха эрхэ нүхэсэл хүн бүхэндэ олгохо хэрэгтэ олоной анхарал хандуулагдана. ЛВРЗ-гэй коллектив 1970 оной сентябриин 1 болотор товарна продукци үйлэдбэрилхэ, НОТ болон шэнэ технико, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, продукциин үнэ сэн хямдаруулха табан жэлэй түсэб дүүргэхээр шиидэнхэй.

Улаан-Үдын трикотажна фабрикынхид эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилхэ, түүхэй эд болон бусад материалнуудые алмаха зорилго урдаа табина. Мүрысөөн дундуур фабрикада олон шэнэ үүсхэл эдэбхи түрэнэ. Жэшээлхэдэ, нүхэр Громовагай дурадхалаар ажалайнгаа нормые бүхы хүдэлмэри дээрэ 5 процентээр дээшэлүүлхын түлөө хүдэлөөн эхилэнхэй.

Тэрэшэлэн авиационно, прибор бүтээлгын, «Электромашина» заводуудта, нооһо угаадаг фабрикада, гэр барилгын комбинадта, № 1268-дахи автоколоннодо, мүн худалдаа наймаанай, коммунальна ажаһуудалай олохон предприятинуудта социалис мүрысөөн үргэн далайсатай болонхой.

Ой модоной промышленностиин хүдэлмэришэд оролдосотойгоор ажаллана. Ардасаанай леспромхозойхид кварталай түсэб 1000 кубометрээр үлүүлээ. Онёогой леспромхозой, Сэлэнгын модоной баазын коллективүүд 3 һарын түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байна. Һарадаа 2 мянган кубометрһээ үлүү хэмжээнэй модо бэлдэдэг бага комплексно 37 бригада «Забайкаллес» комбинадта тоологдоно. Хандагатайн леспромхозой нүхэр Спиридоновой, Баргажанай леспромхозһоо — нүхэр Скосырскиин, Хурамхаанай леспромхозһоо нүхэр Щукинай бага комплексно бригаданууд мүрысөөндэ түрүүлжэ ябадаг.

КПСС-эй октябриин Пленумэй (1968 оной) шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ мяха, һү, үндэгэ худалдаха түрүүшын кварталай түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ. Зэдын аймагай «Октябрьский» совхоз түсэбэй ёһоор 480 центнер мяха худалдаха байбал, 2238 центнер тушааба.

Үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1250 литр һү һааха, 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга, шахамалнуудай шэгнүүр сүүдхэдээ 1000 граммаар нэмээхэ — иимэ уряал доро хүдөөгэй ажалшадай дунда социалис мүрысөөн дэлгэрнэ.

Кабанскын, Зэдын, Загарайн, Улаан-Үдын болон бусад олон аймагуудай колхоз, совхозуудаар социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэй болонхой. Түрүүшүүлэй тоо үдэрһөө үдэр бүри олошорно. Сэлэнгын совхозой һаалишан Н. Тадвашкина жэлэй түрүүшын 3 һарын туршада үнеэн бүриһөө 934 литр һү һаагаад байна. Тиихэдэ Бэшүүрэй совхозой һаалишан Д. Дармаева — 664 литр, Эрхирэгэй совхозһоо Дылыкова 543 килограмм һү үнеэн бүриһөө һааба.

100-һаа 100 гаран хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байһан хонишодой тоо олошорно. Тэдэнэй дунда «Одон» совхозой хонишод Д. Доржиев, Д. Будаев, «Улаан Оронго» колхозой Д. Бимбаев, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой хонишон С. Цыреторов болон бусад оролсоно.

Хабарай тарилгын халуун үе орохоёо байна. Тарилга эмхи гуримтайгаар, богонихон болзорто, агротехникын заабари хүсэдөөр сахин хэхын тула колхоз, совхозуудаар горитойхон оролдолго гаргагдаа, машина болон зэр зэмсэг, үрэһэ хүрэнгэ түгэс бэлэн болгогдонхой.

Түрүүшын коммунис субботнигой 50 жэлэй алдарта ойе Буряадай ажалшад техническэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда, коммунис ажалай түлөө хүдэлөөнэй бүгэдэ арадай хүдэлөөн боложо байһан оршон байдалда тэмдэглэжэ байна. Мүнөө хаа хаанагүй — предприяти, колхоз болон совхозуудаар, һургуули болон эмхи зургаануудаар ойн баярай субботник үнгэргэхөөр бэлэдхэл үргэнөөр дэлгэрээ. Энэ субботнигто хабаадалгаяа өөрынгөө нэрэ хүндын хэрэг гэжэ совет хүн бүхэн баяр омогтойгоор мэдүүлнэ.

Д. РИНЧИНО,
Буряадай облпрофсоведэй секретарь.

«...ССИДА КАПИТАЛИЗМЫН ХҮГЖЭЛТЭ» ГЭҺЭН
...ЛЕНИНЭЙ НОМОЙ ХЭБЛЭГДЭҺЭЭР 70 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

...ошоо һүниин тэн...
...—газаа саһан,
...ажал һууна тэрэ
...рүүдээ яаруулан,

...га шуурган соогуур,
...хи зуун жэлые һэтэ—
...вуе үни саагуур
...айгаа тэрэ.

...ураашa Н. Тютиковэй ...енин, Н. К. Крупская ... тосхондо сүлэлгэдэ ...һэн картиные хара... ...пачевой бэшэһэн поэ... ...э мүрнүүд ээлүүлгүй ...олог. Ногоон үнгэтэй ... лампын гэрэлдэ, би... ...ой дэргэдэ Владимир ...зэрээ байгаад, өөрын... ...нуудай нэгые бэшэжэ ...

... Ленин аяар холын Си... байхадаа, эсэхэ сусахые ...аллаадаг байһан. Вла... ...ич сүлэлгэдэ гурбан ...иха зуураа, гушаһаа ...й зохёол бэшэһэн юм. ...капитализмын хүгжэл... ...промышленностиин до... ...гүүрэй бүридэн бии ...һан удха түгэлдэр ном ...шүүлайнь нэгэн болоно. ...ленинэй центральна му... ...саргагша зурагтай зэр... ...классическа зохёо... ...ушын хэблэлэй ном та... ...дар. Энэ ном соогоо ... Ильич гансахан народ... ...үзэл бодолой талаар ...сохилгые түгэсхөө бэ... ...легальна марксизмые» ...ажа хаяһан. XIX зуун ...уу ба XX зуун жэлэй ...арксын «Капиталай» «Россида капитализмын ... хадаа марксистска тео... ...ар гайтай ехэ захёол ...рэнэй бодото үргэлжэ... ...гэһэн гээшэ.

... капитализмын хүгжэ... хэ үедэ элеэр харагдаһан үйлэдбэриин капиталис аргын юрэнхы ёһо гуримые Ленин өөрынгөө зохёол соо нягта наринаар шэнжэлэн, капитализмда хэрэгтэй дотоодын дэлгүүрые хүгжэжэ байһан капитализм өөроо байгуулна гэжэ харуулһан байха юм. Хүдэлмэришэн анги ба таряашадай холбоо барисаан, ерээдүйн революцида пролетаридай хүтэлбэрилхы үүргэ тушаа һургаалда экономическа гүн гүнзэгы үндэһэ баримта ном дотор табигданхай.

«Россида капитализмын хүгжэлтэ» гэжэ ном далан жэлэй саана, 1899 оной апрелиин эхеэр (он жэл бүридхэлэй хуушанай гуримаар мартын һүүл багаар) Петербургда хэблэлһээ гараһан юм. Энэ ном хадаа В. И. Ленинэй гурбан жэл соо хэһэн шэнжэлэлгын туйлай ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн болоһон байна. Владимир Ильичэй түрэлхидтэйгээ бэшэлсэһэн бэшэгүүд, тэрэ үеын хүнүүл нэгэн һанал бодолтонойнь бэшэһэн дурасхаал сооһоо харахада, дурсагдагша хүдэлмэриин айхабтар ехэ аша габьяатай байһан ойлгосотой!

«Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй союзай» хэрэгээр 1895 оной декабрь һарада арестовалагдаад, Петербургда түрмэдэ һуужа байхадаа, Ленин номойнгоо бэшэлгэ дээрэ ехээр ажаллажа эхилһэн.

Өөртөө хэрэгтэй материал оложо абахын тула, сүлэлгэдэ гарахадань олдохогүйень мэдэхэдээ, Владимир Ильич Питерэй библиотекэнүүдые хэрэглэхэ гэжэ шиидэһэн юм гээд, А. И. Ульянова-Елизарова бэшэһэн байдаг. «Энэ ажалһаа таһарангүй һуужа, түрмэ соо тон олон ном тэрэ уншажа, хамаг хэрэгтэй юумыень хуу бэшэжэ абаһан юм. Экономическа бүлгэмэй, наукануудай академиин, научна бусад хадагаламжын библиотекэнүүдһээ би номуудые Ильичтэ хэдэн тэбэреэр зөөгшэ һэм» гээд тэрэ бэшэһэн юм. Сүлэлгэдэ ошожошье ябаха замдаа Ленин һонирхоһон номуудаа уншажа, хаража ябаа. Красноярскдэ саг зуура тогтоходоо, Владимир Ильич городой библиотекын, мүн купец Юдинэй библиотекэдэ байһан өөртэнь хэрэгтэй бүхы ном, журналнуудые хэрэглэжэ үрдеэ.

Хэрэгтэй шухала баримтануудые бэдэрэн олоходонь хэды ехэ бэрхэшээлтэй байбашье һаань. Шушенскада ажалынь яһала урагшатай түргөөр ябаа. Н. К. Крупская 1898 оной хабар Владимир Ильичтэ хэрэгтэй ондоо олон ном асарһан юм. Надежда Константиновна тэрэл жэлэйнгээ октябрь һарада М. И. Ульяновада «Владимир Ильич һүүлэй үедэ өөрынгөө дэлгүүртэ шурган орошоод, үглөөнһөө үдэшэ болотор бэшэжэл, бэшэжэл байна» гээд бэшээ һэн.

В. И. Ленин гансахан эрдэмтэлмэргэжэлтэдтэ бэшэ, нэн түрүүн революционно олониитэ интеллигенцидэ, түрүү хүдэлмэришэлтэ номойнгоо ойлгосотой байхын тула ехэ оролдолго гаргаһан байна. Тиич Сибириин сүлэлгэдэ байһан нүхэдэйнгөө, түрэлхидэйнгөө номойнь гар бэшэлгые уншаад, хэһэн ажаглалтануудта анхаралтайгаар хандадаг байһан. «Юрэ хэлэхэдэ, бидэнэр «Россида капитализмын хүгжэлтэ» гэжэ номой түрүүшын уншагшад байһан гээшэбди» гээд Шушенскаһаа холо бэшэ сүлэлгэдэ байһан Г. М. Кржижановский хэлэдэг байһан,— эльгээһэн юумыень нягта наринаар уншаад, өөһэдынгөө ажаглалта һанамжатайгаар Владимир Ильичтэ бусаадаг байгаабди. Энэ мэтын ажаглалтануудые Ильич угаа ехээр анхардаг бэлэй».

Сүлэлгэдэ байгаад ном хэблүүлхэ гээшэ туйлай ехэ бэрхэшээлтэ хэрэг байһан. Энэ ушарта түрэлхидынь, нүхэдынь туһалһан гээшэ. Тэрэ үедэ Подольскдо ажаһууһан эгэшэ — А. И. Ульянова-Елизаровада номойнгоо гар бэшэлгэ эльгээхэ баатай болоо. Хэблэгдэхэ номой үзэгэй алдуунуудые шалгангаа эгэшэнь Петербург ошодог һэн. Владимир Ильичэй үшөө Самарада байхадаа танилсаһан нүхэр, статистик В. А. Ионов таблицануудыень шалгажа гараһан юм.

«Россида капитализмын хүгжэлтэ» гэжэ ном «Владимир Ильин» гэһэн нюуса нэрээр хэблэлһээ гараһан байна. Петербургын А. Лейферт гэгшын типолитографида энэ ном 2400 хэһэг тиражтайгаар хэблэгдээ. Владимир Ильич оороо майн эхеэр номоо абаһан юм. «Номойм гадар тала һанаһандамни хүрөө, яһала һайнаар хэблэгдээ...» гээд Ленин бэшэһэн.

Тэрэ үе сагайхяар номой түрүүшын хэблэлэй яһала ехэ тираж гол түлэб түрүү үзэлтэй интеллигенци, һурагша-залуушуулай, хүдэлмэришэдэй кружогуудта хабаадагшадай дунда түргөөр тараагдаа бэлэй. Ленинэй энэ хүдэлмэри гансахан Петербургда бэшэ, харин ондоо тээгүүршье мэдээжэ болоо.

1908 ондо Петербургын «Паллада» гэжэ хэблэлдэ Ленинэй яһалахан нэмэлтэтэйгээр тус ном хоёрдохёо хэблэгдээ. Хоёрдохи хэблэлэйнь ном В. И. Ленинэй түбэй музей соо табигданхай.

Совет засагай жэлнүүдэй үедэ Бүхэсоюзна номой палатын мэдээнэй ёһоор, «Россида капитализмын хүгжэлтэ» манай орон дотор СССР-эй арадуудай 22 хэлэн дээрэ, мүн хариин оронуудта 3.400 мянган хэһэг тиражтайгаар 79 дахин хэблэглэһэн байна.

В. КНЯЗЕВ.
(ТАСС-ай корр).

СИБИРИИН ГАЗАР ДЭЭРЭ

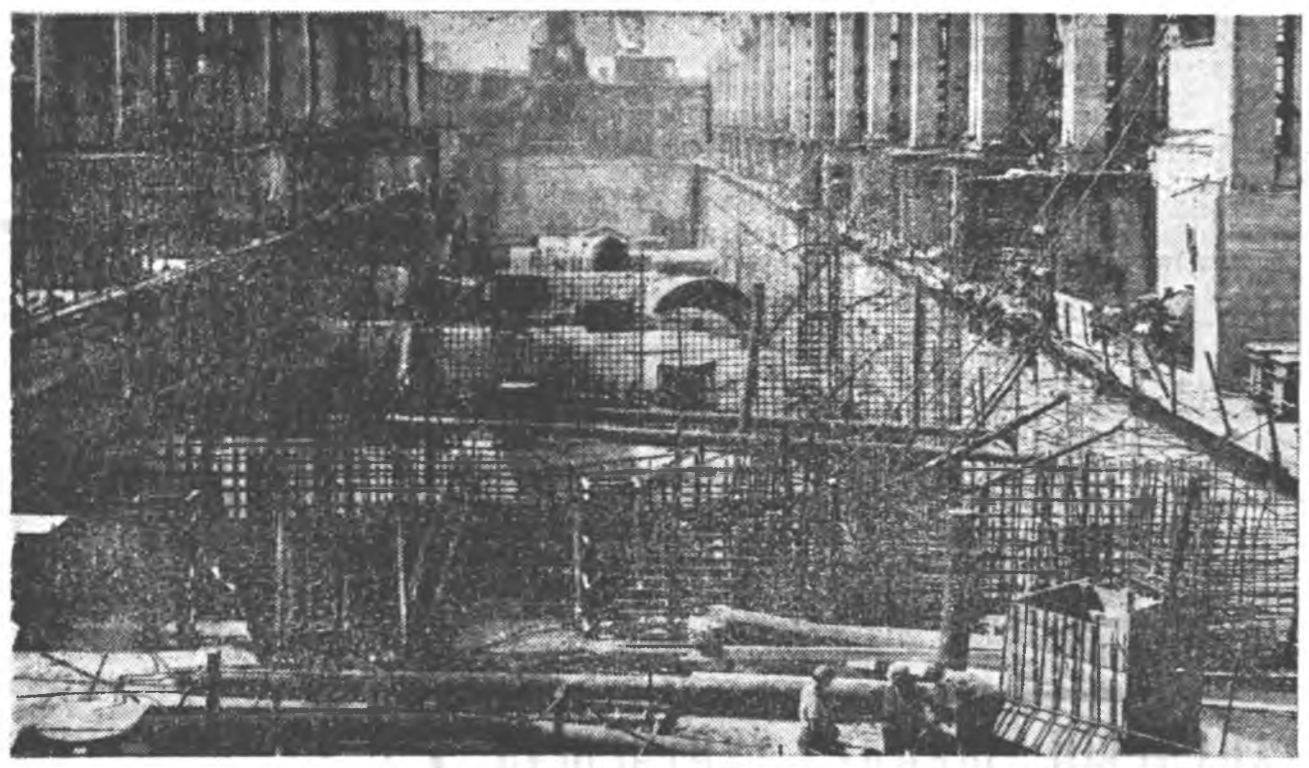

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Красноярска ГЭС-эй барилга дээрэ. ТАСС-ай фотохронико.

ЯХАДАЙ ТУУЛГАН ХАДАНУУД

Аяар холын хойто зүгтэ, Верхоянска үндэр хадануудай хоорондо Депутатский гэжэ тосхон — ороной сагаан туулга малтан абадаг центр оршодог. Хорин жэлэй урда тээ эндэһээ долоон километрэй газарта геолого-бэдэрэлгын парти үнэндөөшье сагаан туулган хаданууд гэхээр баялиг уурхай элирүүлһэн юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ эдэ хадануудые шэнжэлэлгэ үргэлжэлүүлэгдээ. Малталгануудые хэхэдээ, геологууд 300 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй сула туулгануудые абадаг байгаа. Туулгаар баялиг байһан дээрэһээ энэ уурхай союз дотор эгээн лэ шухаг гэжэ мэдэрэгдэһэн байха юм.

Байн байн энэ ашагта малтамал шанаржуулгын комбинат бодхогдохо. Барилгашадай байрлаха тосхониие бодхолго эхилээ.

(ТАСС-ай корр).

Якутск.

ТОМЬ МҮРЭН ДЭЭРЭХИ ШЭНЭ ГОРОД

Новокузнецкые Сибириин промышленна городуудай эгээн лэ мэдээжэ болоһониинь гэжэ сэхэ хэлэхээр байна. Эндэ Кузнецкэ металлургическа комбинат, алюминевэ, машина бүтээлгын болон бусад заводууд бии. Бүтээн гаргадаг продукциин тоодо платинуудай үлгэсэнүүдһээ эхилээд, утанууд рельс, олон пүүд шэгнүүртэй булад ба шэрэм шудхалаанууд оролсоно.

Угаа түргэнөөр ургалтын болоһон дээрэһээ, город Томь мүрэнэй баруун эрье руу алхалха баатай болоо. Эндэ гоё һайхан хадалиг газарта 250 мянган хүн зонтой Ильинка гэжэ город ойрын хорин табан жэлэй турша соо бодхогдохо юм. Мүрэн шадарай хадануудай ташалангуудта 9—12 ба 18 дабхар аятай зохид гэрнүүд бетон ба плэлнүүдээр бодхон баригдаха байна. Эдэнэй дундуур стадионууд, бульварнууд, сквернүүд болон сэсэрлигүүдтэй амаралтын үргэн зоно бии байха.

Байрын шэнэ районой проектнь Москвада болоһон харалга-конкурс дээрэ бүхэсоюзна нэгэдэхи шанда хүртөө.

(ТАСС-ай корр).

Новокузнецк.

ТОН ЕХЭ СКВАЖИНА

Ленинград шэнги тиимэ городые байгаалиин газаар гансаараа хангажа шадахаар скважина Тюменскэ областиин Медвежье гэжэ уурхайда үрэмдэгдөө. Энэ скважинын колонныи диаметр юрэнхидэ орходоо хоёр дахин ехэ, 12 дюйм болодог. Суудхын турша соо энэ скважинаһаа дүрбэ миллион хахад кубометр газ абтаха байна.

Мүнөөдөө Советскэ Союз дотор гансахан лэ иимэ скважина бии болоод байна. Газ үгэлгөөр энэ скважина юрын зургаан скважинатай тэн, харин барилгынь гаргаша эдэнэйхидэ орходоо дүрбэ дахин бага байгаа.

(ТАСС-ай корр).

Тюмень.

ХИЛЭ ДЭЭРЭҺЭЭ ЕРЭҺЭН БЭШЭГ

Шэтын паровоз-вагон заһабарилгын заводой музейдэ хилэ дээрэһээ бэшэг ерээ. Емельян Ярославскиин ажал ябуулгатай холбоотой документнүүдэй фото-буулгабаринуудые эльгээхыень сэрэгшэд музейн хүтэлбэрилэгшэдые гүйгаа. Дала шахуу жэлэй урда тээ энэ заводто түрүүшын марксистска кружогые Ярославский байгуулһан юм.

«Емельян Ярославский манай частиин хүндэтэ хилын харуулшан юм,— гээд сэрэгшэд бэшэнэ. — 1934 оной августда тэрэ манай частьда ерэхэдээ, «ВКП(б)-гэй гушан жэлэй ой тухай» элидхэл хэһэн байгаа.

Частиин дайшалхы алдарай таһаг соо заставын начальнигай 1934 оной октябриин 29-нэй 103-дахи номерой захиралта үлгөөтэй байдаг. Тэрээн соо иигэжэ хэлэгдэнхэй: «Найман жэлдэ каторгада ябаһан, хуушанай большевик, социализмын түлөө хэлбэришэгүй тэмсэлшэ Емельян Ярославский СССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй арадай комиссарай захиралтаар минии даажа байһан частиин хүндэтэ хилын харуулшанаар баталагдаа...» гээд сэрэгшэд саашань мэдээсэнэ.

(ТАСС-ай корр).

Шэтэ.

ОРОДОЙ АГУУЕХЭ ХИМИГТЭ

Химическэ элементнүүдэй периодическа хуулиие Д. И. Менделеевэй нээһээр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан дурасхаалта медалиие агууехэ эрдэмтын нютагаархид — Тобольскын һиилүүршэд бүтээбэ.

Медаль үргэниинь 45, утань 85 миллиметр хэмжээтэй, дүрбэлжэн тэбхэр түхэл маягтай. Тэрэ мамонтын яһаар һиилэн бүтээгдэһэн байна. Уран зураашадай холбооной гэшүүн Виталий Русаев медалиин авторынь болоно. Медалиин нюур талада Д. И. Менделеевэй портрет тобойлгон һиилэгдэнхэй, ара таладань эрдэмтын түрэһэн газар — Тобольскын түхэл харуулагдана.

(ТАСС-ай корр).

Тобольск.

АЛТАЙН ТАРЯАШАДАЙ ХАБАР

Алтайда үшөөл дулаан болоодүй. Нилээд удаахан үе соо урин боложо байтараа, эндэ дахяад бурдаһалжа ороо, хүйтэроо. Гэбэшье, хабарай ойртожо байһанай шэнжэ хаа хаанагүй харагдана. Механизаторнууд тракторнууд болон хүдөө ажахын машинануудые заһабарилан дүүргэжэ байнхай.

Алтайн колхоз, совхозууд үрэһэ хүрэнгэеэ хаа хаанагүй хороор угаажа эхилээ. Энэ хүдэлмэриие Бийскэ, Поспелихинскэ, Рубцовско, Егорьевско болон тарян ажалта бусад олон районууд түлэг хэжэ байнхай. Шэниисын 900 мянга гаран тонно үрэһэн хороор угаагдаха ёһотой болоно бшуу.

Алтай мүнөөнэйхи шэнги иимэ һайн үрэһэтэй хэзээдэшье байгаагүй юм. Шэниисын үрэһэнэй 70 гаран процентнь тарилгын шанарай нэгэдэхи ба хоёрдохи шатада хүргэгдэнхэй. Бэлэдхэгдэһэн үрэһэнэй дүрбэнэйнь гурба шахуу хуби Алтайн эрхэ байдалда эгээн лэ үндэр ургаса үгэдэг шэниисын «саратовская-29», «цезиум-31», «харьковская-46» гэжэ хүсэтэ, хатуу сортын үрэһэн байха юм.

Мүнөө хабар Алтайн таряашад хабарай шэниисын тарилгын талмайе 300 мянган гектараар үргэдхэхэ байна.

(ТАСС-ай корр).

Барнаул.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

ХУБИЛАЛТА БОЛОНОГҮЙ

... колхозой центрһээ ...ной газарта Дархинта ... оршодог юм. Мүнөө ...малай дүрбэн гүүртэ ...һурсагдагша гүүртын ...нгээ һүрэг малые ...ар ондо оруулхын ... сусахые мэдэнгүй ...байгабди. Зүгөөр нэгэ ...гаа газетэдэ бэшэхэ ...

... манай нишэ хэрэ... нэгэ, хоёр хүтэлбэ... ...эг юм. Эдэнэрнай ... малай үбэлжэлгын ...оржо байһан тухай ...лаал лэ, маанадай ... һонирхоншьегүй ...нөө манай байдаг гэр ...анхы, хүйтэн байдаг. ... саашаа 5—6 мо... ...арбаад айл һуудаг. ...агазин үгы. Зуруул, ...ар, печени абахаяа ...даа ошохош. Тус лавкын байрлаһан гэр жэлэй дүрбэн сагта түлигдэдэггүй дээрэһээ, тэндэ байһан юумэнүүд булта ниигтэжэ буриташаһан байдаг. Лавкада тамхин, колбаса, консервэ болон загаһанай зүйл гэжэ огто асарагданагүй. Тиихэдэ хубсаһа хунар тухай хэлэлтэшьегүй. Манай нютаг руу автолавка үзэгдэхэсэ болиһоор үнихэнэй. Үнинэйтье кино, концерт хараагүйбди. Үшөө тиихэдэ захиһан газетэнүүднай асарагданагүй. Эдэ бүгэдые колхозой правлени, партком һайн мэдэжэ байбашье, хубилалта болоногүй.

Хүндэтэ редакци, эдэ бүгэдыемнай анхаралдаа абажа, маанадай ажабайдал һайжаруулха талаар зохихо хэмжээ абхуулхыетнай хүсэхэ байнабди.

Радна ДЫМПИЛОВ,
малшадай зүгһөө гар табигша.

Захаамин.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын пристаниин түрүү хүдэлмэришэд, коммунис ажалай ударнигууд Валерий Леонтьевич Юшин ба Дмитрий Николаевич Тютрин. Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

УРАН ҺАЙХАНАЙ ХАРАЛГА

... Нарһата тосхондо ...й туршада аймагай ... уран һайханай бүл... харалга боложо дүү... ...харалга В. И. Лени... ...эр алдарта 100 жэ... ...зорюулагдаһан байна. ...Куйбышевай нэрэмжэ... ...н дунда һургуулиин ... коллектив һонир... ... бүриин програм... ...гшадые баясуулаа. ...тивэй хоор илан... ... тухай», «Хани ба... «Сэсэн багшын үнэн һургаал» гэхэ мэтэ дуунуудые шадамараар гүйсэдхэжэ, удаан альга ташалгаар үдэшэгдөө. Тэрэшэлэн ганса гансаараа дуулагшад, мүн хатаршад З. Сапкеева, М. Белобородов, уран уншалгаар А. Цыбикова гэгшэдэй гүйсэдхэһэн номернууд магтаалда хүртөө. Тиигэжэ Нарһатын дунда һургуулиин багшанарай коллектив энэ харалгада түрүү һуури эзэлхэ ёһоороо эзэлээ.

Хоёрдохи һуурида гараһан Гүндын багшанарай дундаһаа дуушад В. Бадмаева, Т. Литвинова, хатарнуудые гүйсэдхэһэн В. Дашанимаев, шог ёгто үгүүлэлнүүдые уншаһан Л. Днепровская болон бусад һайшаалда хүртөө.

Үльдэргын дунда һургуулиин багшанарай харуулһан концерт, наадан тэдэниие гурбадахи һуурида хүртүүлһэн байна.

Гадна Эгэтын интернат һургуулиин багшанарай бэлдэһэн программа һайшаалтай байгаа. Илангаяа М. Ардаева, П. Морозова гэгшэдэй зохёоһон «Эгэтын эрьедэ» гэжэ хүгжэм, хатартай сюитэ харагшадые һонирхуулаа.

Аймагай найман жэлэй һургуулинуудай дундаһаа Тужын һургуулиин багшанар түрүү һуури эзэлбэ. Тус һургуулиин Л. Машанова, Л. Галочкина гэгшэд молдаван хатар, украин дуу уран гоёор гүйсэдхэһэн байна.

Уран һайханай харалгада эрхимлэжэ гараһан коллективүүд багшанарай профсоюзай аймагай комитедэй, мүн арадай гэгээрэлэй таһагай грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

В. БАЙБОРОДИН.

Ярууна.

БУРЯАДАЙ УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ VI СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

АЙЛ БҮХЭНДЭ—НОМ

Үеын үедэ номһоо үнэтэй баялиг хүндэ байгаагүй юм гэжэ зон хэлсэдэг. Энэ зүбтэй һанамжа. Юундэб гэхэдэ, һайн һайхан юумэн тухай хүнэй ойлгожо, сэгнэжэ һурахадань, тэрэнэй ухаан бодолой ургалтада номой нүлөөлдэг үүргэ тон ехэ ха юм. Тиимэһээ номуудта, илангаяа уран зохёолой номуудта, манай гүрэндэ тусгаар анхарал хандуулагдана. Коммунизм байгуулжа ябаа совет арад уран зохёолой эрхим һайн номые ехэ зорилгоёо бэелүүлхэдэмнай туһалха дүтымнай нүхэр гэжэ тоолодог. Тиимэһээ гүрэнэй ниитын библиотекэнүүдһээ ном абажа уншадаггүй, магазинуудһаа ном худалдажа абадаггүй, гэр бүлэдөө өөрын библиотекэгүй совет хүниие олохонь бэрхэтэй болонхой. Олониитэ ажалшадай дунда ном тарааха хүдэлмэри манай Буряадай республикада ямараар ябуулагданаб гэһэн асуудалаар нэгэ хэды өөрынгөө һанамжануудые хэлэхэ хүсэлэнтэйб.

Мүнөө эхилхэеэ байгаа уран зохёолшодоймнай VI съезд дээрэ энэ асуудалаар тусхай хэлсээн болохо аабза гэжэ һанагдана. Манай Совет гүрэнэй ажахын элдэб һалбаринуудта хүдэлжэ байһан хүн бүхэн өөрычөө бүтээлэй тэрээхэн дүүргэхэ ёһотой уялгаяа бэелүүлдэг, үгыс саг үргэлжэ һонирхожо, хэрэгтэй сагтаа тусхай хэмжээ абажа байдаг ха юм. Тэрээн шэнги мүн зохёолшоднайшье бэшэһэн номуудайнгаа уншагшадтаа саг соогоо хүрэхын, бэелүүлхэ ёһотой үүргэеэ дүүргэхын тула оролдохо зэргэтэй. Тиихын тула тэрэ эрхим һайн зохёол бэшэхэ болоно. Энээниие номой наймаа элеэр харуулдаг. Зарим поэдүүд болон прозаигуудай шүлэг, дуунай, рассказ, повестиин, мүн романай номууд ехэ түргэн магазинуудта дууһашадаг, тиихэдэнь тэдэниие дахин хэблүүлхэ тухай «Книготорг» асуудал табидаг. Харин зарим зохёолшодойхи хэдэн жэлээр наймаа болодоггүй, уншагшын эрилтэ хангахагүй байһан дээрэһээ номой тагууд дээрэ мини лэ хэбтэдэг.

Манай республикада ном тарааха хүдэлмэриие Буркоопсоюз эрхилдэг юм. Тэрэ 56 номой магазинтай, ном наймаалдаг 4 автолавкатай. Наймаашаднай хүнүүд ном абаа һаа абаагүй бэзэ, үгы һаа үгы гэжэ мини харад байдаггүй, харин ажал хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандадаг, түрүү арга боломжонуудые хэрэглэдэг. Жэшээнь, олонхи магазинуудтамнай хүн зон хэрэгтэй номуудаа тагууд дээрэһээ өөһэдөө абажа үзэхэ, гартаа барижа танилсаха арга боломжотой. Гадна 72 һургуули, 87 библиотекэ, 12 клуб ном худалдаха хүдэлмэри ябуулдаг. Энэ хэрэгтэ мүн хэдэн мянгаад һурагшад, олон тоото почтальонууд, ниитэ зоной дунда ябадаг ажалтай хүнүүд хабаадуулагдадаг байна. Республикадамнай наймаалагшагүй 8 магазин бии, элдэб киоскнууд ба гостиницануудай, станцинуудай, кинотеатрнууд болон соёлой гуламтануудай дэргэдэ номууд наймаалагдадаг.

Буркоопсоюз ном наймаалха түсэбөө жэлһээ жэлдэ үлүүлэн дүүргэжэ байдаг. Ч. Цыдендамбаев, А. Бальбуров, И. Калашников, М. Степанов гэгшэдэй романууд ехэ гүйсэтэй байдаг, Р. Белоглазовагай «Һайндэрэй үдэшэлэн», «Мойһоной үнгэ» гэһэн номууд 15 мянган хэһэгээр гараһан аад, богони болзорто дууһан худалдагдаа һэн. Уншагшад буряад арадай үльгэрнүүд, онтохонууд болон бусад аман үгын зохёолнуудые ехэтэ һонирходог. Теэд тэдэнэй согсолборинууд тон үсөөн гаргагдадаг байна. 1968 ондо Н. Рыбкогой «Аха дүү хоёр Рогожонтон» гэжэ повесть хэблэгдэһэн юм. Тус зохёол дотор Вася, Сергей, Нима Цыжипов гурбан хүбүүдэй хани нүхэсэл, тэдэнэй саашадаа түрүү хүдэлмэришэд болоһон замынь, Буряадай индустри бодхолсоһониинь харуулагдана. Энэ ном 30 мянган хэһэгээр барлагдаһан байбашье, ехэ түргэн таража, дууһаха болонхой. Иимэ шухала темэдэ бэшэгдэһэн зохёолнуудые уншагшад ехэ хүлеэдэг байна бшуу. Гэхэтэй хамта, Буряадай хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд тухай уран зохёолшод һүүлэй үедэ оройдоо бэшэнэгүй гэхэдэ алдуу болохогүй. Бага наһанай үхибүүдтэ зорюулагдаһан зохёолнуудай илангаяа буряад хэлэн дээрэ үсөөн бэшэгдэдэг дээрэһээ Буряад номой хэблэл энэ талаар жэлһээ жэлдэ үсөөн ном гаргадаг боложо байнхай. Тиигэжэ, жэшээнь, 1967 ондо түсэбтэ хараалагдаһан 16 номой 12-ынь арай гэжэ гараа. 1968 ондо 21 ном түсэбтэ оруулагдаһан аад, оройдоо 10 ном хэблэгдээ. Шалтагааниинь? Зохёолшоднай бэшээдүй номуудаа дурадхадаг байба бшуу. Тэрэнһээ гадна, Буряадай номой хэблэлээр гараһан номууд уран шэмэглэлгынгээ талаар ахир муу байдаг. Үхибүүдэй гарта Ш. Нимбуевай «Тархайн хүбүүн Зархай», Б. Абидуевай «Тэхэ Бабаныn түүхэ» гэһэн хоёр һайн удхатай номууд орюо. Теэд эдэ хоёр ном нимгэн дахатай дээрэһээ үхибүүдэй уншажа дүүргээдүй шахуу байхада шууража, хахаржа, үзэмжэеэ алдашана бшуу. Һүүлээрнь тиигээд уншагшалтаа гологдошоно. Хатуу дахатайгаар гаргажа болохогүй байгаа юм гү? Тиихэдэнь нимгэн дахатайгаар хэблэмээр элдэб номууд хатуу дахатайгаар барлагдаха юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ уншагшадай эрилтэ ехэ ургаа. Илангаяа совет хүнүүдэй мүнөө үеын байдал зураглаһан роман, повестьнуудта захил ехэ олоор абтадаг. Теэд тэдэндэ дуратай номуудыень эльгээхэ аргагүй байдагбди. Рассказуудай һонин согсолборинууд, шэнэ повестьнууд гэхэ мэтэ бага жанрай, гүйсэтэй зохёолнуудые уран гоёор шэмэглээд, олон хэһэгээр гаргабал, номой магазинуудай тагууд дээрэ удаан хэбтэхэгүйнь лабтай.

Ажалшадай дунда ном тарааха хэрэгые гансахан худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдтэ даалгаад байнгүй, харин уран зохёолшодые өөһэдыень энэ хэрэгтэ хабаадалсуулдаг байбал ехэ туһатай байха һэн гэжэ һанагдана. Энээниие мүнөө республика доторнай заншалта болонхой Буряадай литература болон искусствын долоон хоногууд гэршэлнэ. Тэндэ болоһон уулзалганууд дээрэ уншагша зохёолшо хоёрой хоорондо һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд болохоһоо гадна, ашатай туһатай дурадхалнууд хэлэгдэдэг байна, мүн иимэ һайндэрнүүдэй үедэ номууд ехэ олоор наймаантье болодог. Тиимэһээнь заншалта долоон үдэрнүүдэй бүри түргэн үнгэргэгдэдэг байбал, бүри һайн һэн гэжэ һананабди.

Уран зохёолой эрхим һайн номой айл бүхэндэ олошорхын тула уран зохёолшодшье оролдохо зэргэтэй. Энэ хадаа тэдэнэй ниитэ ажалай нэгэ таһаршагүй хубинь мүн.

З. МЕДВЕДЕВА.
Буркоопсоюзай номой наймаанай таһагые даагша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кабанскын аймагай уран һайханай бүлгэмэйхид Улаан-Үдын ажалшадта [illegible] церт харуулна.
С. ЦЫДЫПОВЭЙ [illegible]

ИНДОНЕЗИДЭ АЛАЛГА ХЮДАЛГА ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

Түбэй Явадахи Пурводади город шадарай концентрационно лагерьнуудта политическэ шалтагаанаар хаагдаһан хүнүүдые олоор алалга тухай, энэ районой нютаг зонуудта зэрлиг муухайгаар хандалга тухай мэдээсэлнүүд Индонезиин хэблэлдэ хэдэн неделиин турша соо горитой һуури эзэлһээр.

Доромжолгонуудта, зобоолго туляалгада дайрагдадаг, улэсхэлэндэ, үбшэ хамшагта, түрмын харуулшадай шиидамуудта дайрагдажа хохидон хосордог хэдэн арбаад ба зуугаад мянган индонезиинхидэй хүби заяан тухай бэшэхые һаяын саг хүрэтэр хэблэлэй тон үсөөхэн органууд зүрхэлдэг байһан юм. Индонезидэ алалга хюдалгые, хашалга хэһээлгые болюулха эрилтэ хэдэг социалис оронуудые, бусад гүрэнүүдтэхи демократическа хүсэнүүдые харааһан шэрээһэн зүйлнүүд бүхы шахуу хэблэлдэ олоор толилогдодог байгаа. Жэшээлхэдэ, Индонезиин коммунистнуудай нюуса далдаар олоор алагдажа хюдагдажа байһан тухай дэлхэйн хэблэлэй мэдээсэлнүүдтэй дашарамдуулан, Индонезиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй «Армд форсиз курир» гэжэ англи хэлэн дээрэ барлагдадаг газетэ ямаршье баримталалга хэхые оролдонгүйгөөр эдэ мэдээсэлнүүдые «һанаанһаа абтаһан өөдэгүй худал үгэнүүд» гэжэ соносхожорхиһон байха юм.

Гэбэшье Пурводади город шадарай концлагерьта политическэ шалтагаанаар хаагдаһан хэдэн олон мянган хүнүүд сүүд ба мүрдэлгэгүйгөөр алагдана хюдагдана, сэрэгэй подразделенинүүд дүтэ шадарайнь һууринуудай хүн зониие аблажа бараад, тэдэниие доромжолно, зэрлиг муухайгаар хорлон алана. Тиихэдэ амиды үлэгшэдэйнь хашуулжа хэһээлгэжэ, аймхайнууд болоһон дээрэһээ, зэрлиг муухай аашанууд олониитэһээ тон нюуса далдаар хэгдэжэ шадагдадаг гэжэ Хүнэй эрхые хамгаалха лигэ гэжэ нэрлэгдэдэг организациин вице-түрүүлэгшэ И. Принсен гэгшын Индонези соогоо мэдүүлжэрхёод байхада, «буруушаалга хэгшэдэй» байдал угаа хэсүү бэрхэтэй болоһон байха юм. Дурсагдаһан райондо өөрөө ошожо хараһан И. Принсен бузгай муухай шуһата ябуулгануудта хабаадаһан подразделенинүүдэй номернуудые, тэдэнэй командирнуудай нэрэнүүдые дурдаһан байна бшуу.

Нигэжэ мэдүүлгэ хэһэнһээнь уламжалан. Принсендэ ехэ аюул тохёолдожо болохо, юуб гэхэдэ, тэрэниие коммунист гэжэ соносхохо һэдэлгэ хэгдэһэн байгаа. Мүнөөнэй Индонезидэ нигэжэ гэмнүүлхэ гээшэ олонхидоо хашуулха хэһээлгэхэ, алуулха хюдуулха гэһэн удхатайл.

Орон дотор хэгдэжэ байһан зэрлиг муухай үйлэ хэрэгүүдые засагаархидта «харуулан мэдүүлхэ» гэжэ Принсен оролдоһон байгаагүй ёһотой даа. Гансахан Пурводадида бэшэ, харин бүхы орон дотор олон түмэн хүнүүдэй алуулжа байһан ушар правительствада мэдэгдэнгүй үлэжэ шадаха гэжэ тон гэнэн хонгор хүн һанажа шадаха байна бшуу. Принсенэй мэдүүлгэ хэһэнэй һүүлээр тусхайта буруушаалга хэгдэхэ гээд Индонезиин газетэнүүдэй нэгэн эдэ үдэрнүүдтэ хоротойгоор шоглон уридшалан бэшэһэн байха юм.

Теэдшье хүлеэлтэгүйгөөр буруушаалга хэгдээ. Принсенэй мэдээсэл соо нэрлэгдэһэн подразделенинүүдые мэдэжэ байдаг командованиин томилһон комиссиин угаа яаралтайгаар мүрдэлгэ хэһэнэй һүүлээр тус буруушаалга тунхаглагдаһан байха юм. Нэгэн доро «Ангкатан Берсенджата» гэжэ газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, хуурай газарай сэрэгүүдэй главна командалагша М. Панггабеан нигэжэ мэдүүлээ. Хэрбээ эдэ хүнүүдэй компартиин гэшүүд, өөрынь хэлэһэнэй ёһоор, бусадайнь «хэлбэрэгшэд» байгаа һаань, хэдэ мянган нимэ хүниие алаха хюдахада тиимэ ехэ аймшагтай үйлэ хэрэг болоо гэжэ тоолоногүйб.

«Демократическа» хэмжээнүүд болон сэхээр айлгалга тааруугаар хэрэглэгдэжэ, Индонезидэхи дураа гүтагшад абяа анирггүй болгогдоо гэжэ һанахаар байха юм («мүрдэлгэ» иимэрхүүгээр харуулагдаһан байна). Гэбэшье Индонезидэхи гашуудалта байдалые энэ ушар эли тодоор харуулаа. Хүнэй эрхын асуудалда, хэдэн олон мянган хүнэй амидаран һуулгын ба алуулан хосоролгын асуудалда Индонезиин олониитэ, мүн хэблэл улам бүри ехээр анхарал хандуулдаг боложо байна.

Сэрэгэй засагаархидай алалга хюдалга хэдэг, хамаагүйгөөр зоргоороо аашалалдадаг болобошье, орон дотор алалга хюдалга олоор хэлгэдэ Индонезиин общество хамаагүйгөөр хандадаг байжа шаданагүй. Эгээн лэ элдэб олон янзын политическэ бүлэглэлнүүд, тэрэ тоодо бэеэ абангишагшье байдаг бүлэглэлнүүд энэ асуудалаар правительственна политикые буруушаангүй байжа шаданагүй. Зүгөөр тохёолдоһон оршон байдал хараада абтажа, энэ буруушаалга олонхидоо угаа наринаар, һэ[illegible] хэгдэдэг. Мүн радио ба т[illegible]шье үгэнүүд хэлэгдэдэг [illegible]донезиин патриодууди[illegible] ба коммуни[illegible]нистнууд нуудые хамгаалха зори[illegible]лис гүрэнүүдэй, дэлхэй[illegible] нуудта демократическа [illegible] хэдэг үргэн кампани мү[illegible] үүргэ дүүргэдэг байха [illegible] зиин газар дээрэ хүнэй [illegible] сүлөөе дарадаг болоһон [illegible] республикын нэрэ хүн[illegible] рондын оршондо ехээр [illegible]жа байһан тухай Инд[illegible] хэдэн политическэ пар[illegible] зетэнүүд һанаагаа зобо[illegible]

Политическэ хэрэгээ[illegible] һуугшадай асуудалые [illegible] ба бусад аралнуудай [illegible] нэй дэлгэрэнги ой шэ[illegible] тэдэнэй байха газарнууд [illegible]жа «шиидхэхэ» түсэбүү[illegible] да урда тээнь зохёогд[illegible] тухай манай хэблэлдэ [illegible] байгаа. Эдэ түсэбүүд пол[illegible]лаар өөһэдтэнь дураг[illegible] алан усадхаха политика[illegible] лүүлхэ, зүгөөр энэ у[illegible] незиин ба дэлхэйн олон[illegible] саар үргэлжэлүүлхэ зо[illegible] гаа. Нэгэдэмэл Нацинуу[illegible] зациие хэрэглэн бэелү[illegible] саагдаһан, тэдэ түсэбү[illegible] жалан ехэ зэбүүрхэл бо[illegible] Тиигэжэ эндэхи засага[illegible]та, зэрлиг муухай [illegible] хэйн олониитын дэмжэ[illegible] гээр харуулха бэзэбди га[illegible] байгаа бшуу. Иимэ [illegible] хонуудыень дэмжэхэ а[illegible] тобшолол ООН-ой хэһэ[illegible] незиин хэблэл зарим мэ[illegible] толилһон байха юм. Энэ [illegible] байгаа гээшэ һаань, ал[illegible] хэлгые идхагшад дэлхэ[illegible] үмэнэ моральна талаар [illegible] һүрэнэ.

Тиигэбэшье эдэ бүхы [illegible] нууд гол асуудалые да[illegible] туулха ёһогүй: Индо[illegible] зуу мянган демокра[illegible] һанда урда мэтэ үх[illegible] хёолдоһон зангаараа, [illegible] мянган хүнүүд һомондо [illegible] сохюулжа, туража ба [illegible] няадаар үбшэлжэ, урда [illegible]ри хосорон үхэжэ бай[illegible]лиг аашанууда боло[illegible] тэр дэлхэйн бүхы [illegible] сухалтай буруушаал[illegible] байха.

А. [illegible]

Манай хөөрэлдөөн

Агнууриин темэдэ

Литературын замда түрүүшын алхам хэжэ ябаһан хүн бэзэб. Жараад оной эхеэр түрүүшынгээ хэдэн рассказуудые бэшээ һэм. Тэдэнэймни зариманиинь 1964 ондо «Байгал» журналда хэблэгдэһэн байха юм. Удаа тээнь ангуушадай ажабайдал тухай туужа бэшээб. Тэрэмни 1967 ондо «Хара булган» гэжэ нэрэтэйгээр «Байгал» журналда хэблэгдэжэ, мүнөө тусгаар ном боложо гарахань.

Хаана болоһон үйлэтэйб, ямар удхатайб гэжэ гү? Үльгэрэй баатарнуудай эшэгы гэрнүүдтэл бүнхэгэр сагаан оройнуудтай Хамар-Дабаанай хаданаар урдын ба мүнөөнэй ангуушадай ушаралта ябадалнууд тухай хээрын түүдэгэй дэргэдэ шагнаһан хөөрөөнүүд, түрэл нютагтаа хүдэлжэ байхадаа, буу үргэлөөд, нохой дахуулаад, хада хүдөөгөөр, Байгалай урдуурхи һарьдаг газарнуудаар нилээдгүй агнаһан мартагдашагүй дурасхаалнуудайм зарим хубинь түрүүшымни энэ туужа соо хэрэглэгдээ юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөөгэй зоной ажабайдалые харуулһан хоёрдохи туужаяа бэшэжэ, «Байгал» журналай үзэмжэдэ үгөөб. Энэ туужа соомни холын бэлшээридэ зуһажа байһан адуушан хүбүүн геолог басаган хоёрой инаг һайхан дуран гол һудал боложо оронхой юм. Ургын задаржа байхада уула хадада тэдэ хоёр золгоо. Тиигэбэшье сагай үнгэрхэ түргэн. Инагуудай дура сэдьхэлэй үлгы болоһон холын бэлшээридэ һолонгото зун үнгэржэ, намарай огторгойһоо галуу, тохорюунуудай ганганалдан урагшалхада, геологууд хээрэһээ буужа, холынгоо город бусаха болзоройнгоо ерэһэндэ баясана. Харин адуушан хүбүүн инаг басагантаяа хахасаха сагай ойртоһые мэдэрэн гуниглана. Ажабайдал орёо: хүбүүн басаган хоёрой харилсаанда саашадаа һанагдаагүй ушаралнууд үзэгдэхэ, тохёолдохо юм...

Эндэ хэлэгдэһэн «Дурна зүгэй һолонго» гэжэ туужа бэшэхэдээ, агнууриингаа темэһээ саг зуураар «хадуураад», мүнөө дахин эхин замаа үргэлжэлүүлхэ түсэбтэйб.

Мүнөө сагта обществын урда табигдаһан шухала асуудал—байгаалиие хамгаалга шэнэ зохёолоймни гол һудал болохо.

Һаяхан Москва хотодо боложо үнгэрэгшэ залуу уран зохёолшодой бүхэсоюзна зүблөөндэ хабаадажа ерээб.

Энэ зүблөөн уран зохёолой хүшэр замда, түрүүшын туршалга хэжэ байһан үетэндэ ехэхэн һургаалтай, һайн нүлөөтэй байба.

ДАША-ДЭМБРЭЛ ДУГАРОВ.

Телефон · Телеграф · Радио

ХИЛЫН СААНАҺАА

СҮЛӨӨРЭЛГЫН АРМИИН ДОБТОЛГОНУУД

ХАНОЙ. (ТАСС). Тайнинь провинцидахи 26-дахи номерой стратегическэ харгые зүбшөөд байрлаһан дайсанай сэрэгүүдые Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын армиин подразделенинүүд апрелиин 1-нэй һүни гэнтэ добтолоо гээд Освобождени агентствын дамжуулгада үндэһэлэн, ВИА агентство мэдээсэнэ. Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор, патриодууд американ-сайгон хэдэн ротые хүлһөөнь буулгаа, 28 танк ба бронетранспортёрые усадхаа.

Куангчи провинцидахи 12-дохи номерой харгые зүбшөөлэн, апрелиин 4 ба 5-да хэгдэһэн байлдаануудай үедэ сүлөөрэлгын армиин отрядууд американ-сайгон сэрэгүүдтэ шангахан сохилто хээ.

ДРВ-гэй МИД-эй мэдүүлгэ

Вьетнамай Демократическа Республикын бүрин эрхэ ба газар уһанай бүрин бүтэн байлгада Холбоото Штадууд халдан ороһоор, демилитаризованно зоно тухай гүримые эбдэһээр. Демилитаризованно зоной хойто талын хубида американ авиаци апрелиин 6 ба 7-до добтолго хэжэ, һуурин газарнууд дээрэ фугасна, шарикова бомбонуудые хаяа гээд ДРВ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министерствын толилһон мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Республикын газарые американ корабльнуудай артиллери мүн лэ буудана. Тэрээнһээ уламжалан, энгэй хүнүүд алуулна, һуурин газарнууд һандаргагдана.

Энэ хадаа вьетнам арадта эсэргүү сэрэгэй ябуулгануудаа Холбоото Штадууд эдэбхитэй болгоно гэжэ гэршэлжэ үгэнэ гээд ВИА агентствын дамжуулһан тус мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

ДРВ-гэй бүрин эрхэ ба аюулгүй байдалда США-гай халдан оролгые ДРВ-гэй правительство дахяад эрид шууд буруушаана, тэдэниие хүсэдөөр болюулха эрилтэ хэнэ. Эзэрхэг түримхэй ябуулгануудай хойшолонгуудай түлөө харюусалгые Холбоото Штадууд хүсэдөөр дааха болоно гээд мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

ПАРТИЗАНУУДАЙ ЯБУУЛГАНУУД

КАИР. (ТАСС). Иорданиин Акаба портдо апрелиин 8-най үглөөгүүр Израилиин добтолго хэһэндэ харюу болгон, «Аль-Асифай» партизануудай отрядууд Израилиин Эйлат портые мүн лэ энэ үдэр ракетануудаар буудаһан байна.

Буудалгаһаа уламжалан, портын түхеэрэлгэнүүд һандаргагдаа. Израилиин солдадууд болон офицернүүдэй дунда алуулһан, шархатаһан хүнүүд бии гээд тус организациин командованиин коммюнике соо хэлэгдэнэ.

ХАРАЛГЫН ШАНДА ХҮРТЭГШЭД

Үнгэрэгшэ жэлэй туршада Буряадай АССР-эй колхоз, совхозуудаар, мүн республикын хүдөө ажахын бусадшье предприятинуудаар машина техникэ хадагалгые һайжаруулха талаар конкурс-харалга соносхогдоһон байгаа. Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министерствын, республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй энэ анха түрүүшынхеэ эмхидхэһэн конкурс-харалга хадаа ажахынуудай машина техникые жэшээтэ һайнаар, гаргаша багатайгаар хадагалжа, хүдөө ажахын продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха зорилготой.

Һаяхан дурсагдагша конкурсын түбэй комисси жэл соо хэгдэһэн хүдэлмэриин дүн согсолжо, тусхай тогтоол баталба. Тэрээн соонь, жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын, Яруунын Улаан-Үдын, Бэшүүрэй, Хяагтын, Хориин, Кабанскын болон Загарайн аймагуудай ажахынуудаар машина техникын харууһа һайжаруулха талаар зарим тэды хэмжээ ябуулганууд абтаа гэжэ тэмдэглэгдээ. Һүүлэй үедэ манай республика дотор 52 мастерской, 37 автогараж, 4 нефтебаза болон бусадшье түхеэрэлгэнүүд баригдажа ашаглалгада үгтөө. Техникэ заһабарилха ажал нилээд хүнгэдхэгдөө. Эдэ бүгэдын ашаар 1967 ондо республикымнай колхоз, совхозууд 146 мянган түхэригэй алмалта хэһэн юм. Энэ мүнгэнһөө 68 мянган түхэригынь техникэеэ бүтэн бүрин байлгаһанай ашаар алмалта хэдэг жэшээтэ һайн механизаторнуудта урмашуулгын шан болгон үгтэһэн байгаа.

Нёдондо жэлэй конкурс-харалгын дүнгөөр Яруунын аймагай «Комсомольский» совхоз (ахалагша инженерынь М. Н. Доржиев) нэгэдэхи һуури эзэлжэ, ЗАЗ-964 түхэлэй хүнгэн автомашинаар, ТВ-320 гэжэ токарна станогоор, мүн тракторай 2ПТС-4 гэжэ хоёр прицепээр шагнагдаа.

Зэдын аймагай «Октябрьский» совхоз хоёрдохи һууринда гаража, «ГАЗ-52а» түхэлэй автомашинаар, тракторай хоёр прицепээр шагнагдаа. Тус тустаа гурбадахи һууринда гараһан Мухар-Шэбэрэй аймагай «Забайкалец» колхоз, Хяагтын аймагай Хүдэриин совхоз нэгэ нэгэ автомашинануудаар шагнагдаа. Тэрэшэлэн конкурсын дүрбэдэхи һууринда хүртэһэн Бэшүүрэй аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз мүн лэ автомашина шан абаа.

Тус тустаа нэгэдэхи, хоёрдохи болон гурбадахи һууринуудые эзэлһэн Мухар-Шэбэрэй, Зэдын, Яруунын аймагуудай үйлэдбэриин управленинүүд арадай ажахын туйлалтануудай Бүхэсоюзна выставкын, мүн амаралтын байшангуудай путевконуудаар шагнагдаа.

Б. ЖАНЧИПОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яруунын аймагай «Комсомольский» совхозой ахалагша инженер Мүнхэ-Жаргал Намсараевич Доржиев совхозойнгоо абаһан бэлэг машинын хажууда.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

УЛАСХООРОНДЫН ЗҮБЛӨӨЕ УГТУУЛАН

БЕРЛИН. (ТАСС). Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөндэ бэлдэхэ талаар комиссиин мартда болоһон заседанинуудай үрэ дүнгүүдые «ехэ һайшаалтай» гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, ЦК-гай секретарь Герман Аксен сэгнэһэн байна.

Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые хангаха замда амжалта туйлагдаа гээд «Горизонт» гэжэ неделя бүридэ гарадаг журналда интервью үгэхэдөө, Аксен онсолон тэмдэглээ. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, империализмда эсэргүү тэмсэлдэ дэлхэйн коммунис хүдэлөөе нягтаар жагсаалга мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ шухала болоо, тэрэшэлэн уласхоорондын зүблөөндэ хамтаараа бэлэдхэлгэһээ уламжалан, марксистско-ленинскэ партинуудай хамтаараа ябуулга хэхэ эрмэлзэлгэ дээшэлнэ.

КПЧ-гэй ЦК-гай ба КПС-эй ЦК-гай Президиумүүдэй заседани

ПРАГА. (ТАСС). ЧТК агентствын дамжуулһанай ёһоор, Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Президиумэй заседани апрелиин 8-да Прагада болоо.

Орон доторхи мүнөөнэй политическэ оршон байдалые Президиум шэнжэлээ гээд ЧТК-гай мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Политическэ байдал шахардуу шангаша байһан зангаараа. Совет орондо эсэргүү ба социализмда эсэргүү хүсэнүүдэй нүлөөн зайсуулагдаагүй байгаа. Энэ хадаа шахардуу шанга байдалай гарадаг гол энэ үндэһэнүүд болоно гээд Президиум тэмдэглээ. Тиимэһээ энэ оной апрелиин 2-то өөрынгөө хэһэн мэдүүлгэ соохи бүхы тобшололнуудые партийна хүтэлбэриин бүхы шатануудта шууд сэхээр бэелүүхэ шухала байһые Президиум дахяад онсолон тэмдэглээ.

Энээнтэй дашарамдуулан, зарим политико-эмхидхэлэй хэмжээ ябуулгануудые Президиум һайшаагаа. Ниитын информациин эмхинүүдэй хүдэлмэридэ партиин хүтэлбэрилхэ үүргэ бэхижүүлгэдэ, парти доторой журам шангадхалгада эдэ хэмжээ ябуулганууд гол түлэб хамаадана. Партиин хараа шугамда харша статьянуудые һүүлэй үедэ толилһон гү, али толилхые зүбшөөһэн коммунистнууд-журналистнуудые харюусалгада хабаадуулха гэжэ Президиум шиидхээ.

Партиин ёһо гуримда харша ябуулгануудые хээд, оронһоо газаа тээшээ гаража ошоһон коммунистнуудай партиин гэшүүн байха, байхагүй тухай асуудалые шадаал һаа түргэнөөр шиидхэхэ гэһэн тогтоол КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум гаргаба.

Чешскэ журналистнуудай союзай Президиумэй мэдүүлгэ тушаа гүйсэдхэхэ комитедэй баримталһан хараа бодолой зүб байһые КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум лаблаа. Гүйсэдхэхэ комитедэй хараа бодол «Руде право» газетэдэ апрелиин 5-да найруулагдаһан байгаа. Орон дотор «мүнөө тохёолдоод байһан бэрхэтэй хэсүү байдалда, мүн шухала асуудалнуудта» чешскэ журналистнуудай союзай «харюусалгагүйгөөр хандаһые» гүйсэдком буруушаагаа һэн.

Мүнөөнэй политическэ байдалые зүбшэн хэлсэхэ зорилгоор Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй пленумые апрелиин 17-до зарлаха гэжэ КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум шиидхээ.

ПРАГА. (ТАСС). ЧТК агентствын дамжуулһанай ёһоор, Словакиин Компартиин ЦК-гай Президиумэй онсо яаралтай заседани апрелиин 8-да Братиславада боложо, һүүлшын үдэрнүүдтэ болоһон ушарнуудһаа уламжалан тохёолдоһон политическэ орёо байдалые шэнжэлээ.

Социализмда харша хүсэнүүд манай общество дотор һүүлэй һаранuудта хэдэн дахин бэрхэтэй хэсүү байдал тохёолдуулаа, хоккейгээр дэлхэйн чемпионадай болоһонтой дашарамдуулан, дахяад толгойгоо үргэжэ, харша ба зэрлиг муухай аашануудые гаргаа гээд мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Эдэ ябуулгануудые 1969 оной мартын 31-нэй заседани дээрэ эрид шууд буруушааһан Словакиин КП-гэй ЦК-гай Президиум КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй 1969 оной апрелиин 2-ой мэдүүлгые хүсэдөөр дэмжэнэ.

Мартын 28-най һүни социализмда харша, Совет орондо харша хүсэнүүдэй хэһэн ябуулгануудай зарим газарта террорис ба революцида харша шэнжэтэй байһан баримта илангаяа һэргылхээр гэжэ Словакиин КП-гэй ЦК-гай Президиум тоолоно.

Эдэ хүсэнүүдэй нэгэтэ бэшэ ябуулгануудые хэһэн дээрэһээ бэрхэтэй байдалай тохёолдоһые бүхы партиин, манай бүхы ажалшадай мэдэрхэнь угаа шухала болоо гэжэ КПС-эй ЦК-гай Президиум тоолоно.

Братиславада, республикын бусад зарим городуудта энэ оной мартын 28-най һүни болоһон ушарнуудһаа уламжалан, правительствын абажа байһан хэмжээ ябуулганууд тухай Словацка Социалис Республикын правительствын түрүүлэгшэ Ш. Садовскиин хэһэн мэдээсэлые КПС-эй ЦК-гай Президиум зүбшэн хэлсээ.

Эдэ таарууугүй ябуулгануудай шалтагаануудые шэнжэлхэдээ, КПС-эй ЦК-гай Президиум игэжэ тэмдэглээ. Социализмда харша хүсэнүүдэй һүйдхэлтэ ябуулганууд хадаа партиин политикые шууд сэхээр бэелүүлээгүй байһанай хойшолон болоһоню. Партиин политика КПЧ-гэй ЦК-гай ноябриин резолюци соо, партийна бусад документнүүд соо найруулагданхай. Имагтал шууд сэхээр хүдэлмэрилээд, социализмда харша, совет орондо харша хүсэнүүд тушаа эбсэшэгүй хараа бодол баримталаад байхада, хараалагдаһан зорилгонууд улам түргэнөөр дүүргэгдэхэ байна.

ИНДИИН ГАДААД ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИН[illegible] ХЭЛЭҺЭН Ү[illegible]

ДЕЛИ. (ТАСС). Сов[illegible] тухай асуудалаар [illegible] талдаг хараа бодолые [illegible] гээд Индиин гадаад[illegible] министр Динеш Сингх [illegible]

Эртэ урдаһаа хойш [illegible]лэнүүдые хүндэлхэ, [illegible] рилсаанай асуудал[illegible] шуулхын тулада хүс[illegible] гү, али хүсэ хэрэглэхэ[illegible] гүй тушаа Советско[illegible] бодолые Инди зүбшөө[illegible] ментын арадай палата[illegible] дын хэрэгүүдэй ми[illegible] жедэй зүбшөөн хэлэх[illegible] хэлэхэдээ, министр [illegible] лээ гээд ПТИ мэдээс[illegible]

«Хитадай зэрэгэй [illegible] гань бүхы хүршэ о[illegible] татана. Энэ баримта [illegible] сээнгүй гаргаха шад[illegible] аюулда харюусаха [illegible] хамгаалгын газарай [illegible] талаар шухала [illegible]

Араб оронуудта [illegible] набди, тиимэһээ [illegible] туһаяа хамгаалха[illegible] хэдэг тэмсэлые бид[illegible] дэмжэхэбди» гээд Ди[illegible]лээ.

ГДР-тэй худалдаа[illegible] лөөлэлгы зургаанһа[illegible]жэ Инди правител[illegible] байнхай [illegible]

Редактор И. Ц. [illegible]

Гор. Улан-Удэ. [illegible] Управления по печати [illegible] Министров БурАССР [illegible] Н-00476.